СВОБОДА
LIBERTY
Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. | Олифантъ, Па. Четверъ 3-го Липня 1902. | Число 27.

Перегляд тыждневый.

Скарбъ »Вуйка Сема« росте. Зъ найновѣйшого рапорту міністра скарбу выходить, що при кôнци минувшого мѣсяця було въ касѣ Сп. Державъ поверхъ 350 міліоновъ доляровъ готового грошa. Доходъ въ червни перевысшавъ розходы о 3,322.445 доляровъ, а въ роцѣ, що скôнчивъ ся днемъ 30. червня 1902 р. надвышка доходовъ надъ розходами выносила около 80 міліоновъ доляровъ. Якъ бачимо, гарный грошь. »Вуйко Семъ« мае засобы и на чорну годину и зовсѣмъ не потребуе ити до Ротшильдовъ просити о позычку. Пôдъ взглядомъ фінансовымъ Америка стоить о цѣле небо высше вôдъ рожныхъ европейскихъ державъ. Тамъ довги, станъ фінансовъ якъ найгôршій, міністрове сушать собѣ мозговницѣ, якй ще податки выгадати и звôдки роздобути грошиковъ, а ту стосы золота, безчисленнй скарбы. Нема лише совѣсныхъ керманичѣвъ, котрй ужили-бъ ихъ на добро краю. Законодавче тѣло Сп. Державъ ухвалюе міліоны на вôйско, военну маринарку, закрѣпощене Филипинцѣвъ и т. п. вытребеньки. Єго напала мілітарна кортячка и монархічнй примхи. Кидае отже грошь въ болото або, наче той скупаръ, громадить въ касахъ, абы натѣшити ся ихъ блескомъ. На правдиво хосеннй и гуманітарнй цѣли не богато выдае ся. За примѣръ може послужити сегорôчна сесія конґресу. Ухвалено на дальше веденє филипиньской вôйны, субвенцію для богатыхъ корабельныхъ пôдпріемствъ, побôльшене маринарки и безлѣчь иншихъ выдатковъ, мѣжь якими на пальцяхъ можна почислити такй, що мають на цѣли добро загалу. До тыхъ послѣдныхъ належить звѣсна ухвала о каналізаціи 17-хъ западныхъ становъ, яку пôдписавъ на дняхъ президентъ Рузвелтъ. На еи основѣ буде наводнено поверхъ 100 міліоновъ акровъ пустаровъ въ обохъ Дакотахъ, Монтанѣ, Ореґонъ, Айдаго, Вайоминґъ, Колоредо, Ютагъ, Вашинґтонъ, Невадѣ, Ню Мексико, Аризонѣ и пр. Колька найцять міліоновъ, вложеныхъ въ таке дѣло, оплатить ся сторицею. Одначе треба запримѣтити, що хочь и яка гарна цѣль крые ся въ тôмъ дѣлѣ, конґресъ не спѣшивъ ся зъ его довершенемъ. Вôдкладано зъ дня на день, зъ року на рôкъ и доки лише дало ся проволѣкати. А иншй ухвалы йшли наче по маслѣ, а въ державнôй касѣ лежали стосы золота. Все те говорить о хронічнôй недузѣ въ нашихъ керманичѣвъ, яка зове ся капиталістичнымъ безголовемъ.

Департаментъ вôйны повѣдомляе міністра справъ внутрѣшныхъ, що Индіяне зô щепу Апашôвъ грозять ворохобнею. Оголошено имъ, що вôдъ 1-го с. м. правительство не гадае давати имъ мясо и иншу поживу даромъ. На те вôдповѣли Индіяне, що въ такôмъ случаю будуть нападати на бѣлыхъ и грабити. — Міністерство справъ внутрѣшныхъ выдало розказъ, абы й на дальше давати удержане всѣмъ Апашамъ, бо правительство не бажае дратувати ихъ. Щепъ Апашôвъ зачисляе ся до найхоробрѣйшихъ индіяньскихъ щепôвъ въ Сп. Державахъ и заселяе резервацію Сенъ Карльосъ.

Холера на Филипинахъ знову крѣпшае послѣдными часами, помимо всѣхъ средствъ и заходôвъ правительства, абы еѣ придусити. Пôсля найновѣйшихъ рапортôвъ начислено доси 11 тысячъ случаѣвъ занедужаня, зъ якихъ 7.810 скôнчило ся смертію. Въ тôмъ числѣ около 100 Американцѣвъ. Найсильнѣйше лютуе пошесть въ провінціи Ляґуна-де Бай. Тамъ не можуть вже похоронити померлыхъ лишь палять.

Минувшого тыжня удало ся Американцямъ выловити колька розбишацкихъ ватагъ. Мѣжь иншими зловлено такожь жорстокого ватажку, Фелезу, котрый 30. мая с. р. заполонивъ 5 охъ американьскихъ вояковъ и въ звѣрскій способъ позбавивъ ихъ житя. Нещаснй живцемъ були порѣзанй на куспѣ. Въ сей самъ способъ погибло зъ его рукъ колькохъ поліціянтôвъ и приязныхъ Американцямъ туземцѣвъ.

На островѣ Літе пôддавъ ся добровôльно проводирь ворохобниковъ, ґен. Де Вейра, вразъ изъ 250 борцями. Є надѣя, що и сей островець, подôбно якъ Самаръ буде незабаромъ отвореный для торговлѣ.

Венезуельскй ворохобники доводять старе правительство до розпуки. Узурпаторскій президентъ Кастро забажавъ недавно вôдбити вôдъ нихъ мѣсто Лявеля, положене надъ затокою Коро. Въ тôй цѣли выславъ ажь двѣ арміи, котрй мали заатакувати ворохобниковъ зъ двохъ сторôнъ рôвночасно. Одна армія була пôдъ приказами ґенерала Кольменареса, а начальникомъ другои бувъ першій мѣстопрезидентъ Венезуелѣ, ґен. Аяля. Однакъ зъ незвѣсной доси причины не могли сполучити ся, щобы спôльными силами напасти на ворога. Зъ сего скôрнувавъ енерґічный проводирь ворохобниковъ, ґен. Ріера, бо не лишь побѣдивъ армію ґенерала Кольменареса, але на другій день напавъ ненадѣйно на мѣсто Каро, де розтаборивъ ся ґен. Аяля. Сей боровъ ся черезъ цѣлыхъ 5 годинъ, та безуспѣшно. Окруженый зô всѣхъ сторôнъ, пôддавъ ся на кôнци разомъ изъ президентомъ стану Фальконъ, 18-ма ґенералами, 45-ма полководцями, 1682 вояками и 5 гарматами. Такимъ способомъ ворохобники за однымъ замахомъ спôймали въ свои руки всѣхъ найвызначнѣйшихъ приклонниковъ президента Кастро. Теперь одно зъ двохъ лишае ся ему до выбору: утѣкати зъ краю, або ждати доки й его не стрѣтить така сама доля, якъ мѣстопрезидента Аляю.

Въ испаньской провінціи Андалюзіи, де бôльша половина земель належить до католицкихъ попôвъ и монастырôвъ, зачавъ ся загальный страйкъ рôльныхъ робôтниковъ. Каты въ реверендахъ такъ лихо платять робôтникамъ, такъ погано дерли и вызыскували, що тй не бачили иншои рады лишь одиноку можливу нынѣ борбу — страйкъ.

Въ Андилюзіи теперь жнива и робôтники могли бы легко выграти, наколибъ не мали противъ собе всѣхъ земныхъ и небесныхъ силъ. На нещасте въ Испаніи одно и друге въ рукахъ попôвскихъ... Вчерашнй телеґрамы донесли, що попы вже спровадили вôйско и казали стрѣляти до страйкуючахъ. Забули сердега о тôмъ, що дѣломъ и словомъ учивъ Бого-чоловѣкъ Христосъ.

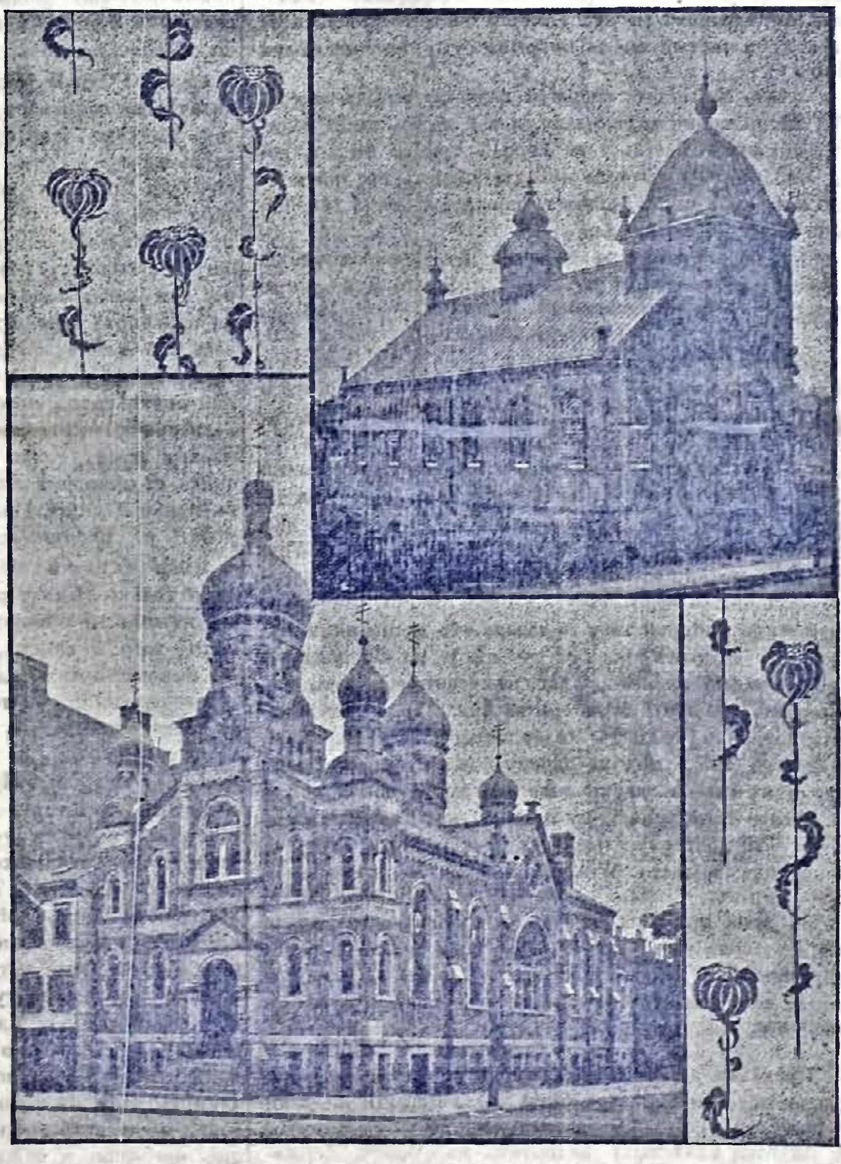
Подôбно, якъ Анґлійцѣ полудневу, загортають Французы пôвнôчну Африку. И горе народови, котрый бы посмѣвъ боронити свою независимôсть! Въ XX. столѣтю сила передъ правомъ, а она жажду волѣ утопить въ крови. Колька народôвъ, котрй доси свобôдно пожили въ пôвнôчнôй Африцѣ, радйбъ збути ся непрошеныхъ опѣкунôвъ, але дарма — за слабкй. Зъ однымъ вôддѣломъ такихъ „ворохобниковъ“ звели недавно Французы кроваву борбу близь мѣсточка Біръ Аляли. Лихо уоруженй Африканцѣ були розумѣе ся, побѣдженй. Часопись „La Patrie“ оголошуе що полягло ихъ около 1400 мужа. Зъ Французôвъ не погибъ нѣхто, бо ихъ артилерія знищила ворога заки вспѣвъ приблизити ся до нихъ.

Коронацiйне торжество въ Анґліи перервано и вôдложено, бо — показало ся въ послѣднôй хвили, що нема кого коронувати. Король Едвардъ занедужавъ небезпечно и теперъ боре ся зô смертію. Лѣкарѣ оперували его оногды, та мимо того мала надѣя, абы було кого коронувати.

Вже всѣ Буры зложили оруже — въ пол. Африцѣ повный миръ. Анґлія свобôднѣйше вôдôтхнула и почала гладити колишнихъ ворогôвъ щобы лишь були чемными. Вже выплачено имъ навѣтъ 2 міліоны доляровъ на будову фармôвъ и купно худобы. Словомъ миръ купленый дорого.

Доверш ивши свою задачу вôдъѣхавъ передъ тыжнемъ до Анґліи лордъ Кіченеръ и ґенералъ Френчь. По убійствѣ такого числа людей треба вôдпочити. Дарма...

Два найзнаменитшй бурскй вожды, ґенералъ Бота и Деветъ такожь гадають ѣхати до Европы, але цѣль ихъ поѣздки вôдмѣнна вôдъ цѣли двохъ анґлійскихъ ґенералôвъ. Имовѣрно хочуть шукати матеріяльнои пôдмоги для свого краю и народа.

Рускй Церкви въ Jersey City, N. J. (Въ долѣ нова, въ горѣ стара церква).

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Липень.		
3	Ч.	Методія патар.
4	П.	† Сострад. М. Б. Юліяна
5	С.	Евсевія, Юліянін
6	Н.	3. по Сош. Агрипины
7	П.	**Рождество Іоанна Крест.**
8	В.	Февронія
9	С.	Давида преп.

— **Дня** 7-ого Червня выѣхали зô Львова до Параны въ Бразиліи 4 Василіяны: М. Хмилевскій, о. Шкирпанъ, о. Кл. Бжуховскій и братъ Софр. Городцукъ. Кромѣ нихъ выѣхали туда и свѣтскй Русины: лѣкарь С. Петрицкій и учитель Гарухъ. Вôдъѣжджаючй повезли зъ собою грошѣ, друкарску машину и всякй потрѣбнй знаряды.

— **На** каналѣ Ля Маншъ затонуло минувшого тыжня 4 байдаки, при чôмъ утопило ся 15 особъ.

— **Мѣжнародный** конґресъ майнерôвъ вôдбувъ ся недавно въ Дисельдорфѣ. Взяли въ нѣмъ участь делеґаты зъ Австріи, Нѣмеччины, Франціи, Бельґіи и Анґліи. Ухвалено мѣжь иншими домагати ся 8-годинного дня працѣ, законного обезпеченя майнерôвъ на старôсть, заложити мѣжнародный секретаріятъ майнерскій, щобы сполучеными силами тымъ успѣшнѣйше вести борбу зъ капиталізмомъ и вôзвати майнерôвъ цѣлои Европы, абы при всякихъ выборахъ голосували лише на соціялістичныхъ кандидатôвъ. Та послѣдна точка ухвалы кôнчить ся словами: „Въ соціялізмѣ и солідарности робôтниковъ всѣхъ краѣвъ спочивае й наша доля.

— **Незвычайно** смѣлои крадѣжи допустили ся въ Будапештѣ, на Угорщинѣ, невыслѣдженй доси злодюги. Середъ бѣлого дня заѣхало колька фѣръ зъ колькадесятьма Италійцями-робôтниками на одну улицю мѣста зôрвали деревляный брукъ, наладували на фѣры и супокôйно вôдъѣхали. По улици ходило много людей, жандармеріи и поліціи, але нѣхто не звернувъ на се уваги, бо всѣ гадали, що оно дѣе ся зъ препорученя маґістрату. Злодѣѣ продали брукъ одному торговцеви за колькасотъ коронъ и пропали.

— **Народъ** бѣдуе, а паны пьють, гуляють и зъ легкимъ серцемъ розкидають грошѣ, мовь полову. Въ народнôмъ клюбѣ въ Будапештѣ (Угорщина) програвъ ґрафъ Теодоръ Нададе 1,300.000 коронъ за три вечеры. Выгравъ вôдъ него сю суму другій панокъ-картярь, ґрафъ Юлій Секоница. Оба грачѣ, то ще дѣти майже, бо оденъ числить 19 а другій 21 рôкъ житя. Чого жь можна надѣяти ся вôдъ нихъ опôсля?

— **Процесъ** мѣжь уніятами а православными о церковь въ Біверъ Крікъ въ Альбертѣ (Канада) ще не скôнчивъ ся. Недавно тому вôдбулось въ судѣ въ Едмонтонъ переслухане о. Жолдака, французского бискупа и православного священника.

— **Бракъ** робôтниковъ до живъ сильно дае ся вôдчувати въ Канзасъ. Станове бюро працѣ оголошуе, що сейчасъ одержить роботу 6.000 люда. Щобы улегчити робôтникамъ, зелѣзницѣ знизили цѣну ѣзды о 66 процентъ

N 64

— **Еміґрація** до Бразиліи знову обхопила де-якй повѣты сходнои Галичины. Послѣдными часами выеміґрувало около 600 осôбъ зъ повѣтôвъ городеньского, товмацкого, и станиславôвского. Ихъ ґрунта купують за безцѣнь жиды або Мазуры, котрй плывуть до сходнои Галичины, наче саранча.

— **Вѣче** на цвинтари о 12-ôй годинѣ въ ночи вôдбули пôдчасъ зеленыхъ святъ хлопы и робôтники соціялісты въ мѣсточку Деваваміяя на Уграхъ. Староста угорскій (жупанъ) того повѣта два разы бувъ заборонивъ скликати се вѣче въ день и тодѣ розумнй соціялісты скликали се вѣче въ ночи на цвинтарь. Бôльше якъ три тысячѣ хлопôвъ и робôтниковъ зôйшлось и радило черезъ три годины на цвинтари. На другій день ходила по мѣстѣ чутка, що се мерцѣ зъ гробôвъ поставали.

— **Колька** тайныхъ полѣсменôвъ зъ Вашинґтону, перебраныхъ за „бомôвъ“ (волоцюгôвъ) выслѣдили въ Болтиморъ, Мд. ватагу фальшôвниковъ грошей. Арестовано 6 охъ „майстрôвъ“ мѣжь якими е двѣ женщинѣ. Пôдроблювали они срѣбнй доляры и 25-центôвки.

— **Зъ** рожныхъ сторôнъ доносять намъ, що візитаторъ жадае, щобы парафіяне вибирали его першимъ тростісомъ. Уважайтежь люде! Не дайтесь перевести. Не выбирайте за тростісôвъ церковныхъ жадныхъ візитаторôвъ, анѣ жадныхъ священниковъ, але самыхъ цивільныхъ, честныхъ людей. Памятайте, що якъ будете робити инакше, то колись пожалуете сего.

Словинцѣ.

Въ части Стиріи, Корутанѣ и Приморя, головно однакъ въ Краинѣ жіе народъ словѣньскій котрого многй члены усадовились въ Сполученыхъ Державахъ. Єсть се народъ добрый, честный, благородный, котрому много залежить на добрѣ вôтчины. Загально суть они добре збудованй, здоровй и веселои мысли; сли долягае имъ хороба — знають собѣ скоро помочи. Панъ Мат. Цехмайстеръ родомъ Словѣнець, що мешкае въ Hibbing, Minn. писавъ намъ: „Бувъ емъ хорый на жолудокъ черезъ довшій часъ, але скоро почавъ я уживати Трінера Лѣчничого Гôркого Вина сейчасъ мôй станъ полѣпшивъ ся а днесь чую ся знову зовсѣмъ здоровъ. Поручаю кождому, хто терпить на якй небудь долегливости жолудка, щобы уживавъ сей знаменитый лѣкъ“. Загально вѣдомо есть, що Трінера Лѣчниче Гôрке Вино есть въ дѣйсности найлѣпшимъ лѣкомъ на жолудокъ, а въ добрыхъ родинахъ другого лѣку не уживають, бо оно знаменито дѣлае на печѣнку и почки. Єсть оно найлѣпшимъ родиннымъ лѣкомъ. Черезъ него удержишь собѣ въ порядку жолудокъ въ часѣ лѣта. На продажь въ аптикахъ и лѣпшихъ готеляхъ; прямо высылае ихъ фабрикантъ: Jos. Triner, 799 S. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Соціялізмъ
— а —
робôтниче пытане.

(Дальше).

Нова машина.

За рôкъ вынаходять таку машину, котра скорочує працю о половину. Нашь фабрикантъ користає зъ тои нагоды, щобы зменшити число робôтникôвъ и зменшити выдатки. Выбирає що найлучшихъ пятьсотъ робôтникôвъ а другôй половинѣ выповѣдає роботу. Конкуренція довершує дальшого погрому. Тй робôтники, що лишили ся безъ працѣ, старають ся заняти мѣсця своихъ щасливѣйшихъ товаришѣвъ и годять ся працювати за 3 доляры на день. Фабрикантъ годить ся и выдалює першихъ а принимає таншихъ. Выдаленй удають ся до найблизшои фабрики, але тамъ застають вже такожь машины и такъ само армію робôтникôвъ безъ працѣ. Зъ тои удають ся до третои фабрики, але и тамъ така сама історія. Зъ хвилею, коли тй робôтники, шукаючи працѣ, дôйшли до четвертои и пятои фабрики, стрѣтили довкола себе не тôлько бôльше робôтникôвъ безъ працѣ, але и самыхъ властителѣвъ фабрикъ, котрыхъ знищила конкуренція другихъ фабрикантôвъ, котрй мали лучшй машины або бôльшій капиталъ на закупъ сирыхъ матеріялôвъ. Такй суть наслѣдки конкуренціи. Одинокимъ лѣкомъ на се зло булобы обалене приватного володѣня капиталами и знесене конкуренціи або заведене соціялізму.

Права чоловѣка.

Чоловѣкъ має право до посѣданя овочѣвъ своеи працѣ, яко одиниця и яко членъ суспôльности. Затѣмъ, суспôльность повинна взяти въ свôй зарядъ средства вытворюваня и подѣлъ богацтвъ, щобы кождый ей членъ мôгъ заживати въ супокою своихъ природныхъ правъ.

Папа Левъ XIII. въ своѣй енциклицѣ о праци каже, що чоловѣкъ бувъ попередникомъ суспôльности, а правительство не може ему вôдобрати его природныхъ правъ. Зъ природы рѣчи чоловѣкъ есть властителемъ своеи власнои особы, своихъ здôбностей и силъ та вытвору своеи працѣ, а нѣяке правительство не може ему заперечити тыхъ природныхъ правъ. Въ сучаснôй системѣ суспôльнои господарки жадне правительство не може установляти высоты наемнои заплаты, бо непевнôсть гандлю вымагає поблажливости зô взгляду на можливôсть страты. Въ соціяльнôмъ устрою небезпеченьства того рода будуть усуненй, бо по заплаченю означенои сумы за зъужите знарядôвъ и машинъ та за конечно потрѣбнй выдатки, цѣлый вытвôръ працѣ дôстане ся тому, хто ту працю выконувавъ, то есть робôтникови.

Система конкуренційна а спôлкова.

Конкуренція сплоджує захланнôсть и завысть; выкликує борбу клясъ; нищить братерску любовъ; кидає слабй масы пôдъ ноги божищу мамонѣ на славу сильныхъ сего свѣта; веде она до фалшованя, ошуканьства, ложи, нечести, банкруцтвъ, до руины малыхъ пôдпріємствъ, а заведеня монополѣвъ. Двайцять чотыри тысячѣ дрôбныхъ пôдпріємствъ збанкротувало въ Чикаґо вôдъ часу заведеня департаментовыхъ складôвъ, а близько міліонъ въ рôжныхъ мѣсцевостяхъ Сполученыхъ Державъ.

Одиноке спасеніє загалу спочиває въ обаленю конкуренційнои системы, а заведеню спôлковои системы. Сто людей працює въ однôй фабрицѣ по 10 годинъ денно. Вынайшли машину, котра выконує працю пятьдесяти людей. Конкуренція зневолює властителя фабрики до выдаленя „злишныхъ“ робôтникôвъ. Выдаленй попадають въ зависимôсть вôдъ публичнои добродѣйности або кидають ся въ обôймы проступку. Єслибысьмо въ суспôльнôй господарцѣ примѣнювали систему спôлкову або соціялізмъ, то сю сотку робôтникôвъ задержали бы при заведеню новои машины, лишь зменшили бы, вôдповѣдно до вынаходу, всѣмъ годины працѣ. Въ той способъ положене робôтникôвъ, творцѣвъ богацтва, получшало бы ся въ мѣру розвою людскои проворности.

Соціялізмъ.

Соціялізмъ не есть нѣчимъ иншимъ якъ замѣненемъ системы конкуренційнои черезъ систему спôлкову. Бажаемо, щобы правительство стало ся одинокимъ капиталістою, аґентомъ люду для успѣшнѣйшого веденя промысловыхъ справъ на корысть загалу. Такій соціялізмъ, якъ понимають его въ Америцѣ, не має нѣчого до дѣла зъ релиґією, анѣ зъ родиною. Прямує вôнъ лишь до того, щобъ правительство закупило средства вытворюваня и перевозу вôдъ поодинокихъ людей и ужиткувало ихъ на корысть цѣлого народу.

Соціялізмъ не думає переводити своихъ цѣлей дорогою гвалтовнои революціи, але пропонує степеневый переходъ промысловыхъ уряджень пôдъ проводъ правительства, а на власнôсть народу. Ся нова система буде попереджена черезъ обняте свѣтла, водныхъ уряджень и уличныхъ колѣй на власнôсть мѣста. Опôсля головне правительство закупить сѣти желѣзныхъ колѣй на власнôсть народу. Коли дôйдемо до тои цѣли, будемо поступати дальше по разъ обранôй дорозѣ, доки всѣ галузи мѣскихъ и краєвыхъ уряджень не станутъ ся збôрною власностю на корысть загалу.

Єсли колѣевй компаніи станутъ противити ся краєви продажею желѣзныхъ дорôгъ, тогдѣ правительство выбудує свои власнй шляхи, а великанськй зыски, якй нынѣ пропадають въ кишеняхъ кôлькохъ акціонерôвъ, будутъ оберненй въ будучности на знижене цѣны ѣзды, на побôльшене заплаты колѣевымъ робôтникамъ, а приватнй колѣѣ выйдуть зъ ужитя. Въ подôбнôмъ поведеню нема навѣть тѣни несправедливости. Бо-жь, если приватнй, желѣзнй колѣѣ не выдержують конкуренціи зъ публичными дорогами, то-жь вôдповѣдно вымогамъ конкуренційнои системы, истнуючои въ теперѣшныхъ часахъ, повиннй упасти въ борбѣ.

О корыстяхъ публичнои управы.

Чи промыслъ, веденый черезъ правительство буде корыстный для народу? Безъ найменшого сумнѣву що такъ. Звычайна цѣна ѣзды на уличныхъ колѣяхъ въ Сполуч. Державахъ выносить 5 центôвъ. Желѣзнй колѣѣ по мѣстахъ оцѣнюють звычайно о десять або и двайцять разôвъ бôльше нѣжь въ дѣйсности суть вартнй. Въ Новôмъ Йорку вартôсть шляху уличнои колѣѣ, що йде по третôй евню, оцѣнили властителѣ на пятьсотъ двайцять шѣсть тысячь долярôвъ ($526.000) за милю. сеся колѣй приносить пять процентъ вôдъ пять міліонôвъ акцій, а десять процентъ вôдъ десять міліоновои сумы, що має бути вартôстю цѣлого шляху. Тй доходы представляють неимовѣрну высокôсть зыскôвъ вôдъ дѣйсно вложеного капиталу, бо ажь сто вôдъ ста. Трамвай на улици Бродвей оцѣненый на суму міліонъ сто пятьдесять два тысячѣ долярôвъ ($1,152.000), а дивіденда акціонерôвъ або ихъ зыскъ выносить бôльше якъ 200 процентъ вôдъ дѣйсно вложеного капиталу. Єсли бы мѣсто заплатило той компаніи тôлько грошей, кôлько она дѣйсно вложила въ згадане пôдпріємство и крôмъ того платила пять процентъ вôдъ капиталу, то тогдѣ мѣсто, могло бы смѣло подвоити заплату робôтникамъ, занятымъ при трамваяхъ, а рôвночасно знижити цѣну ѣзды на одного цента. Въ мѣстѣ Savannah, въ стейтѣ Georgia, въ р. 1894 двѣ ривалізуючй компаніи знижили цѣну ѣзды на уличныхъ колѣяхъ до одного цента. И що-жь зъ того выйшло? Выйшло таке, що число пасажирôвъ збôльшило ся до того степени, що чистый зыскъ зъ одного воза выносивъ о чотыри доляры и пятьдесять центôвъ денно бôльше, якъ передше.

Въ роцѣ 1891 мѣсто Торонто въ Канадѣ купило одну трамваеву лінію за міліонъ пятьсотъ тысячь долярôвъ (1.500.000); за три мѣсяцѣ мѣсто мало сѣмдесять пять тысячь зыску, (75,000) чистого зыску, а за пять лѣтъ чистый зыскъ покрывъ суму закупна цѣлои лініи.

Мѣсто Baltimore одержує вôдъ колѣевыхъ компанѣй 20 процентъ вôдъ зыску, а той зыскъ такій великій, що мѣсто має зъ того жерела тристо тысячь долярôвъ (300,000) рôчного доходу; значить ся, що компаніи мають міліонъ двѣста тысячь долярôвъ (1,200,000) рôчно чистого зыску для себе.

Наведенй примѣры повиннй бути достаточнымъ доказомъ ужиточности для мешканцѣвъ зъ публичного заряду и власности уличными колѣями.

Ґазовй уряджeня.

Історія ґазовыхъ компанѣй може намъ дати чимало примѣрôвъ, доказуючихъ конечности публичного завѣдуваня. Въ Анґліи мѣста беруть на власнôсть ґазовй уряджeня и завдяки тому мешканцѣ платять 75 центôвъ за тысячь кубічныхъ стôпъ ґазу. Приватнй ґазовй компаніи въ Сполуч. Державахъ деруть за ту саму мѣру ґазу ажь оденъ доляръ и 75 центôвъ. Въ р. 1870 мешканцѣ мѣста Wheeling, въ стейтѣ West Virginia, платили ажь три доляры и 70 центôвъ за тысячь кубічныхъ стôпъ ґазу. Управа мѣста заснувала тогдѣ сама фабрику ґазу и давала его мешканцямъ по 75 цент., а нынѣ знизила ту цѣну на 50 центôвъ. Уряджене фабрики стояло сто сѣмдесять шѣсть тысячь долярôвъ (176,000), а теперь вартує шѣсть сотъ тысячь долярôвъ (600,000). Недавно тому мѣсто Hamilton, въ стейтѣ Ohio, урядило власну фабрику ґазу и знизило цѣну ґазу зъ двохъ долярôвъ на 75 центôвъ.

Мѣсто Birmingham, въ Анґліи, має власнй фабрики ґазу и достарчує тысячь кубічныхъ стôпъ ґазу за 50 центôвъ, а мѣсто Widness побирає 28 центôвъ за тысячь стôпъ.

Зъ якои причины нарôдъ має збогачувати кôлька одиницъ, коли загалъ може корыстати, платячи половину менше за лучшій матеріялъ а навѣть два разы менше, если само мѣсто возьме уряджeня ґазовй на власнôсть.

Желѣзнй колѣѣ.

Практика доказує, якъ великй корысти має суспôльнôсть, если нарôдъ возьме въ посѣдане желѣзнй колѣѣ.

Знатоки колѣевыхъ вôдносинъ въ Сполуч. Державахъ, такй якъ: Gordon, Vail, Miller и бувшій ґубернаторъ W. Larrabee, доказують, що уряджене однои милѣ желѣзныхъ колѣй коштує найвыжше 25 тысячь долярôвъ. Колѣй Utah Central побудували за сѣмъ тысячь тристо долярôвъ (7,300) за милю, колѣй Missouri Pacific за десять тысячь долярôвъ (10,000) за милю. Колѣевй компаніи оголошують вартôсть своихъ шляхôвъ пять або десять разôвъ выжше вôдъ дѣйснои ихъ вартости, бо въ той спосôбъ хотять выказати меншій процентъ доходу вôдъ вложеного капиталу. Зыскъ зъ колѣй въ Спол. Державахъ есть такъ великій, що за чотыри роки можна бы нимъ покрыти цѣлый капиталъ, выложеный на побудоване тыхъ колѣй.

Свѣтлый примѣръ корысти публичного посѣданя колѣй дає намъ Нова Зеляндія. Той край побудувавъ для себе два тысячѣ двѣста миль желѣзныхъ колѣй. Робôтники и прислуга працюють лишь вôсѣмъ годинъ денно; мають вôльного половину дня що тыждень и шѣсть святочныхъ днѣвъ въ роцѣ; а мають о 30 процентъ высше вынадгороджене якъ робôтники на колѣяхъ въ Америцѣ. Цѣна ѣзды въ Новôй Зеляндіи выносить тôлько одну трету часть цента за милю; а помимо тыхъ всѣхъ добрыхъ сторôнъ, правительство має зыску два міліоны пять сотъ тысячь долярôвъ (2,500,000) рôчно. Всюды де правительство господарує на колѣяхъ, тамъ робôтники лучше платнй, колѣевй торы и матеріялъ суть державнй въ найлучшôмъ станѣ; нещастя суть рѣдкй, цѣны ѣзды и перевозу суть низькй, а край крôмъ того має еще зъ нихъ значнй доходы.

(Дальше буде.)

Дещо про Росію.

За остатнй часы така маса подѣй, по части несподѣваныхъ, наповняла житє Росіянъ, що хиба треба було-бъ заповнити цѣле число описуванемъ тыхъ подѣй. Мы застановились лише на де-якихъ зъ нихъ, найбôльше цѣкавыхъ для нашихъ читачѣвъ.

Въ однôмъ зъ попередныхъ чиселъ мы спинились на тôмъ, що въ такôмъ нещастѣ якъ голодъ, російскій селянинъ скованый у всѣхъ найдрôбнѣйшихъ рухахъ деспотичными кайданами, безпорадный гôршь якъ сповита дитина; бо сповита дитина може кричати, а російскій селянинъ змордованый, знесиленый цѣлымъ рядомъ голодныхъ рокôвъ, довгій часъ не мôгъ голосу зъ себе выдобути; а бôльшôсть селянъ и теперь коли украиньске селянство напрудилось, спробувало мôць кайданôвъ, спробувало, чи не зъѣла ихъ иржа, чи не можна-бъ, коли не порвати, то надôрвати, або высвободити зъ нихъ хочь руку, або ногу, — бôльшôсть повторяю російскихъ селянъ и теперь мовчить, не обявляє знакôвъ житя. И не диво! Однакъ, скажуть читачѣ: не всѣ-жь въ Росіи такъ бѣдують, якъ селяне; та-жь не може бути, щобъ въ Росіи не було зовсѣмъ таки чого ѣсти. Такъ, — то правда! Въ Росіи селяньство богато зробляє хлѣба, але не для себе; зробляє его на паньскихъ обшарахъ; и весь той хлѣбъ зробленый селяньскими руками, политый селяньскимъ потомъ — кервавицею, селяньскими кôньми звозить ся до паньскихъ стодôлъ, зсыпаєть ся въ паньскй шпихлѣры. Все робить ся руками селянъ. А паны зô своими пôдпанками тôлько тымъ морочать ся, якъ бы то таньше найняти того селянина, якъ бы выкорыстати кожде нещасте селянина. Чи то яке нещасте, чи наставъ часъ платити податки, де селянинъ возьме гроша? Мусить пожичити, коли не хоче, щобъ зъ нього спустили шкôру. Де має пожичити російскій селянинъ? Та-жь въ деспотично-царскôй Росіи вôнъ не може мати своеи касы; не може мати такожь дешевого кредиту (якъ и въ Галичинѣ) и йде до пана. А панъ вже его жде; вôнъ радо ему пожичить, бо злупить зъ него процентъ гôрше жида, и то тымъ гôрше, що бере и той процентъ и довгъ працею селянина, и дуже часто въ робучу пору селянинъ мусить покинути свое збôже сыпатись, точитись на землю, а мусить йти до пана жати и косити, т о д ѣ к о л и е м у п а н ъ к а ж е, бо вôнъ паньскій довжникъ.

Такимъ способомъ богатый панъ, обшарникъ ситить ся селяньскою кервавицею, здирствомъ, рабункомъ освяченымъ закономъ, замѣсть того, щобъ сидѣти за те въ криминалѣ. А бѣдный селянинъ, зпутаный тыми-жь законами, писаными панами, въ часѣ голоду мусить мовчки вмирати. А якъ схоче крикнути, що вôнъ голодный, то спровадять жовнѣрôвъ, его братôвъ-сынôвъ, такихъ самыхъ бѣдакôвъ, лише одягненыхъ въ мундуры, и кажуть „усмиряти“ себто одныхъ повбивати на смерть, другихъ покалѣчити зброєю, третыхъ покалѣчити „кнутами“ та нагайками и всѣхъ, чоловѣкôвъ и жѣнокъ, старыхъ и малыхъ выбити по голому тѣлѣ рѣзками; замѣсть хлѣба дадуть въ лѣпшôмъ разѣ »березовои каши«, для чого въ Росіи часто спроваджують ся цѣлй возы березовыхъ прутôвъ въ мѣсця, де не росте анѣ береза анѣ лозина.

Отожь знаємо, що въ селѣ не всѣ бѣдують навѣть въ часѣ голоду — панъ и пôдпанки бенкетують, купають ся въ роскошахъ, знаючи, що урядъ по ихъ сторонѣ, що урядъ залежить вôдъ нихъ и мусить ихъ пôдтримувати, и пôдтримує законами, »секретными« розпоряджeнями, баґнетами (штиками) и »кнутами«. Панамъ нема дѣла до людского нещастя; для нихъ въ часѣ голоду навѣть лѣпше, бо голодного завжды лекше примусити майжо за дурно працювати; зъ другого боку паны знають, що якій бы голодъ не бувъ, завжды зôстанеть ся стôлько живыхъ селянъ, що вôнъ мати ме робôтникôвъ для своихъ обшарôвъ. Ото-жь и не диво, що для пана його кôнь, навѣть собака дорозша вôдъ голодного, вмираючого зъ голоду селянина. А якъ зъ села заглянемо мы до мѣста, то тутъ просто въ очи бе богацтво, яке выставляне въ вôкнахъ склепôвъ, якого горы лежать по склепахъ та на складахъ. Тутъ побачимо и мясива всякого и солонины и хлѣба, що можна бъ всѣхъ голодныхъ заспокоити; тутъ побачимо масу обувя, всякои одежи, всякихъ матерій, що моглo-бъ не бути голыхъ и босыхъ. А однакъ вони є. И богато тыхъ нещасныхъ въ Росіи.

Хто-жь зробивъ усѣ тй богатства?

Хто жь, якъ не тй-жь селяне, що вырушили зъ сѣлъ та бѣднй мѣщаны. Въ Росіи то по бôльшôй части селяне; голодъ зъ села жене селянъ до мѣста и вони творять и тутъ усякй богатства, та не для себе.

А настануть окрутнй часы, коли селяне гинуть зъ голоду, не мають за що куповати тыхъ мѣскихъ вытворôвъ, коли навѣть цвешка не можуть купити, тодѣ голодныхъ творцѣвъ тыхъ мѣскихъ богатствъ, поліція выганяє зъ мѣстъ назадъ на село. Ото сучасна справедливôсть: люде знане и працю лишили въ мѣстѣ, а голодувати жене ихъ поліція на села, щобъ часами не потрѣвожили панôвъ и урядникôвъ въ ихъ розкошуваню.

Однакъ тй селяне — робôтники мѣскй навѣть и въ Росіи зрозумѣли, що таке безладе, що одній працюють и голодують, а другй (паны, купцѣ и урядники) байдикують и розкошують, полягає на несправедливости. Вони зрозумѣли, що несправедливôсть становить пôдвалину сучасныхъ законôвъ, писаныхъ богатырями, всякими панами. А зрозумѣвши се мѣскй робôтники почали боротись противъ несправедливости, а тымъ самымъ противъ тыхъ законôвъ, що на нѣй уґрунтованй. Борба се тяжка и трѣвка, бо не легко змусити пануючй верствы зрѣктись несправедливо захопленыхъ привилеѣвъ, якъ не легко одвѣчныхъ ледащиць примусити до працѣ. Але побѣдителями въ сѣй борбѣ мусять бути и будуть раннй чи пôзнй працьовники. Вôдъ нихъ залежить, щобъ було се скорше. Въ сѣй борбѣ богато вже впало офѣръ: пануючй верствы руками жовнѣрôвъ, сынôвъ и братôвъ тыхъ працьовникôвъ, богато вже наробили трупôвъ и калѣцтва въ працюючихъ верствахъ, и кровь тыхъ нещасныхъ дала вже корыстнй наслѣдки для працьовникôвъ, зъ якихъ ей точено.

Въ захôднои Европѣ богато полѣпшеня въ житю и закопахъ зайшло пôдъ напоромъ працьовникôвъ и те саме робить ся теперь въ Росіи; а якъ тяжко тутъ се дôстаєть ся. Борба научила робôтникôвъ, що начальство зъ царемъ на чолѣ тримаєть ся богатыми и тому тримає ихъ руку (вѣдомо: рука руку мые); вона навчила, що царь и царскій ладъ головный ворогъ працюючихъ масъ, и що тй масы всюды повиннй лучитись, щобъ у купѣ бороти спôльного ворога; бо лише злучившись вони становити муть ту силу, яка зломить несправедливôсть и запровадить законы, при якихъ могти ме жити въ добрѣ той, хто мати-ме на те моральне право, себ-то працьовники, а не ледащицѣ и лотры, якъ теперь.

Се вже зрозумѣли мѣскй робôтники и остро выступають противъ пануючого въ Росіи (и взагалѣ въ свѣтѣ) дуже несправедливого ладу. Отожь пора зрозумѣти и сѣльскимъ працьовникамъ, що знести сей несправедливый ладъ залежить выключно вôдъ працьовникôвъ. Вони усюды повиннй лучитись, бо тôлько тодѣ становити муть велику силу. Вони усюды повиннй ставити опôръ тому, що побудоване на несправедливость.

Вони усюды, чи на нивѣ, чи въ лѣсѣ, чи на службѣ, якй будь, повиннй памятати, що вони працьовники, що вони не смѣють выступати противъ працьовникôвъ въ жадному разѣ, въ жадному мѣсци, навѣть якъ бы того жадавъ панъ, чи хто иншій.

Навпаки, вони усюды повиннй пôдпирати справу своихъ братôвъ працьовникôвъ, хто-бъ не були вони, чи то селяне, чи мѣскй робôтники; де бъ не були вони, чи то въ рôднôмъ селѣ, чи въ Угорщинѣ, чи въ далекôй Америцѣ. Нехай собѣ наші читачѣ се затямлять, що й російскй селяны почали трохи розумѣти, чимъ тримаєть ся несправедливôсть, а тримаєть ся вона ними самыми, якъ людьми дуже темными, котрй думають, що той або иншій ладъ Богъ давъ, а не самй люде запровадили. Нехай вони (хочь вони найменше виннй, що ихъ тримають въ темнотѣ) зрозумѣють наприкладъ, що коли въ парляментѣ мають силу паны, тай заряджують все собѣ на корысть, а про працьовникôвъ имъ байдуже. Селяне повиннй се зрозумѣти и повиннй старатись абы ихъ заступники въ парляментѣ були зъ межи нихъ, а се буде, коли украинець буде заступати свôй нарôдъ въ украиньскôмъ парляментѣ, чи соймѣ, а не въ французкимъ, не въ нѣмецкôмъ, не въ польскôмъ, не въ московскôмъ.

Зъ „Гром. Гол.“

Всѣ, що побрали до розпродажи Календарѣ „Союза“, нехай сейчасъ зроблять рахунокъ и пришлють до редакціи „Свободы“.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Сема головна конвенція „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА" ВЪ JERSEY CITY, N. J.

(Дальше).

Передъ справозданемъ секретарскимъ прійшла на порядокъ дневный справа В. Гладика, присутного въ конвенційной галѣ, котрый публично выступавъ противъ „Союза" и ширенемъ неправдивыхъ вѣстей старавъ ся подорвати у людей довѣріе до „Союза". Делеґаты ухвалили дати ему слово, щобы оправдавъ ся, представивъ доказы на тое, що публично писавъ. В. Гл. не хотѣвъ оправдуватись, казавъ що доказôвъ тутъ представляти не буде хиба въ судѣ, бо конвенція не мае права его судити, въ наслѣдокъ чого делеґаты рѣшили, що В. Гладикъ мае вынести ся зъ галѣ — що и стало ся. Слѣдовало справоздане секретаря зъ котрого показалось що „Союзъ" складаесь зъ 60 мѣсцевыхъ орґанізацій до котрыхъ належить 2905 дорослыхъ членôвъ а 479 дѣтей, разомъ 3,384 членôвъ. Справоздане се у цифрахъ представляе ся такъ:

Мѣсцевôсть и назва братства.			Старш.		Дѣти.
Allegheny, Pa.	Вр.	Пр. Богор.	17	—	—
Ansonia, Conn.	„	св. Петр. и Пав.	54	—	10
Auburn, N. Y.	„	св. О. Ник.	17	—	3
Bellevernon, Pa.	„	Пр. Богор.	44	—	7
Brooklyn, N. Y.	„	св. Андрея	10	—	—
Buffalo, N. Y.	„	св. І. Хрест.	26	—	—
Breslau, Pa.	„	св. Андрея	27	—	—
Carnegie, Pa.	„	св. Пет. и Пав.	80	—	4
Cohoes, N. Y.	„	М. Р. Н. С.	17	—	—
Charleroi, Pa.	„	св. Духа	60	—	—
Cleveland, O.	„	св. Михаила	17	—	—
Deslogé, Mo.	„	св. І. Хрест.	53	—	—
Eleanor, Pa.	„	св. Мих.	45	—	3
Elmira, N. Y.	„	св. Мих.	15	—	9
Glen Lyon, Pa.	„	св. Пет. и Пав.	25	—	—
Homestead, Pa.	„	св. Мих.	8	—	2
Jessup, Pa.	„	св. Пет. и Пав.	44	—	3
Jersey City, N. J.	„	св. Пет. и Пав.	168	—	37
Lansford, Pa.	„	Пр. Богор.	210	—	12
McAdoo, Pa.	„	Пр. Богор.	111	—	9
McKeesport, Pa.	„	св. І. Хрест.	79	—	—
Mayfield, Pa.	„	св. Кир. и Мет.	52	—	—
„	„	св. І. Хрест.	58	—	—
„		М. Р. Н. С.	56	—	—
„		Молоде	—		71
Mt. Carmel, Pa.	„	св. Димитр.	73	—	2
„	„	св. Пет. и Пав.	59	—	5
Mahanoy Plane, Pa.	„	св. Илiи	11	—	—
Northampton, Pa.	„	Усп. Пр. Бог.	116	—	12
Old Forge, Pa.	„	св. О. Ник.	7	—	—
„		М. Р. Н. С.	4	—	1
Olyphant, Pa.	„	св. І. Хрест.	188	—	44
Pittsburg, Pa.	„	св. Мих.	24	—	—
„		М. Р. Н. С.	63	—	16
Priceburg, Pa.	„	св. Вас. В.	80	—	13
Plymouth, Pa.	„	св. Пет. и Пав.	44	—	1
Passaic, N. J.	„	св. О. Ник.	22	—	3
Powhatan, W.Va.	„	Пр. Богор.	24	—	—
Rhone, Pa.	„	св. Спаса	22	—	12
Ramey, Pa.	„	М. Р. Н. С.	22	—	12
Sayre, Pa.	„	Пр. Богор.	1	—	2
Scottdale, Pa.	„	св. І. Хрест.	21	—	—
Shamokin, Pa.	„	св. Йосифа	21	—	2
„		М. Р. Н. С.	199	—	54
Shenandoah, Pa.	„	св. Мих.	50	—	22
St. Clair, Pa.	„	Пр. Богор.	46	—	15
St. Louis, Mo.	„	св. Мих.	68	—	7
Scranton, Pa.	„	св. Илiи	58	—	2
Syracuse, N. Y.	„	св. Пет. и Пав.	24	—	—
Simpson, Pa.	„	св. Васил. В.	54	—	4
Sterling, Pa.	„	М. Р. Н. С.	3	—	—
Trauger, Pa.	„	св. Пет. и Пав.	31	—	—
„	„	св. І. Хрест.	57	—	—
Troy, N. Y.	„	св. О. Ник.	14	—	6
Waterbury, Conn.	„	М. Р. Н. С.	11	—	3
Westmoreland City, Pa.	„	св. Мих.	20	—	—
Whitney, Pa.	„	Трехъ Свят.	36	—	15
West Pawlet, Vt.	„	Пр. Богор.	36	—	15
Yatesboro, Pa.	„	М. Р. Н. С.	14	—	1
Yonkers, N. Y.	„	М. Р. Н. С.	5	—	20
			2877		479

	3356
По усюдахъ	28
Всѣхъ разомъ:	3384

Опосля выбрано контрольну комісію до котрои войшли пп. Ив. Сабатъ зъ Йонкерсъ, Н. Й., Мих. Югасъ зъ Скрентонъ, Па. и К. Кирчôвъ зъ Jersey City, N. J. Комісіи той припоручено зробити контролю книгъ и рахункôвъ и предложити конвенціи. — До комісіи кандидаційнои выбрано о. Макара зъ Mt. Carmel, Pa. п. К. Котанчика зъ Shamokin, Pa. п. М. Грацюна зъ McKeesport, Pa. М. Турка зъ Priceburg, Pa. и Мик. Кравчишина зъ Northampton, Pa. Комісіи той поручено поставити по кôлькохъ кандидатôвъ на кождый урядъ „Союза" и дати выробити картки до голосованя, однакожь кождому голосуючому забезпечено право, що если не хоче голосувати на жадного зъ тыхъ, котрыхъ поставила кандидаційна комісія — то може перечеркнути ихъ имена а написати имя такого чоловѣка якого самъ хоче. На томъ вôдложено засѣдане до 3-ои годины пополудни — а делеґати и урядники удались разомъ на всѣльный обѣдъ.

(Дальше буде.)

Дописи.

Руска кольонія въ Jersey City, N. J.

Руска кольонія въ Jersey City, N. J. есть досить вже стара, если взяти на увагу тое, що народъ нашъ недавно зачавъ емиґровати до Сполученыхъ Державъ пôв. Америки. Она есть, можна сказати, найстаршою галицко-рускою кольонією, позаякъ всѣ другі рускі кольоніи, въ котрыхъ складъ входять и наші галицкі люде мѣстять звычайно въ собѣ бôльшій або меншій процентъ угорскихъ Русинôвъ, за котрыхъ слѣдомъ они пойшли, — другіжь галицко-рускі кольоніи повстали доперва позднѣйше.

Причина, для котрои не въ Пенсильвенiи, головной теперь осели нашихъ переселенцѣвъ, але тутъ повстала перша галицко-руска кольонія, покаже ся зовсѣмъ ясною, если зважимо, що въ складъ ея входять майже выключно лишь тї люде зъ Галичины, котрї бували вже передъ тымъ по свѣту, ходили по цѣлôй Галичинѣ, по Угорщинѣ, бували въ Росіи и Нѣмеччинѣ, отже и прійшовши до Америки не ѣхали ся до майнôвъ, але шукали собѣ если не легчои, то въ каждôмъ разѣ „чистѣйшои" роботы. Декотрї нашї емиґранты заѣхали були впередъ до Лондону и тамъ працювали больше якъ рôкъ въ цукровни. Опосля прибули до New-York-y и осѣли въ Jersey City, N. J.

Павло Филякъ прибувъ першій до Jersey City 1879 р., а за нимъ Стеф. Хованьскій, Вас. Млинарикъ, Кипр. Квочка и др.

Коли о. Воляньскій прибувъ до Америки, то заставъ въ Jersey City вже поважне число Русинôвъ. Въ 1889 р. въ марцю основало ся тутъ руске братство св. Петра и Павла за починомъ о. Андруховича.

Въ 1886 р. за старанемъ о. Воляньского люде купили 4 лоты на Chestnut ave cor. — Henry str. за $2800. и зъ початку побудовали капличку, въ котрôй вôдправляли богослуженя о. Воляньскій, Андруховичь и о Ляховичь. Першимъ сталымъ священникомъ въ Jersey City бувъ о. Гр. Грушка, котрый прибувъ до Америки въ осени 1889 р. За его старанемъ побудовано церковъ, бо каплиця въ котрôй тогды вôдправляли ся богослуженя не могла вже помѣстити всѣхъ людей. Ухвалено будовати церковь за $6000.00 и дня 8. вересня 1890 р. зачато будову, а 28. вересня 1890 р. вôдбуло ся торжественне посвячене „каменя угольного". Будова церкви зôстала докôнчена на весну 1891 р., а торжественне посвячене церкви вôдбуло ся 21. марця 1891 р. въ присутности великого здвиґу народа и всѣхъ майже тогдашныхъ руско-американьскихъ священникôвъ. О. Гр. Грушка бувъ настоятелемъ тои парохіи ажъ по день 8. марця 1896 р.; бувъ се чоловѣкъ великихъ способностей и щиро любивъ свôй народъ, для котрого працювавъ невтомимо, вщепляючи въ народѣ руского духа, а щобы тутъ въ чужинѣ охоронити его передъ вынародовленемъ зачавъ выдавати часопись »Свободу«, и не жаловавъ нѣ грошей нѣ труду, щобы лишь осягнути благородну цѣль. На жаль о. Грушка не мавъ потрѣбнои желѣзнои волѣ и „пастырского благоразумія", черезъ те и не мало лиха заподѣяло ся втогды въ Jersey City. Дякомъ бувъ тогды Вас. Конча.

Вôдъ 8. марця 1896 р. до кôнця новембра 1897 р. бувъ настоятелемъ парохіи о. Ив. Арданъ, за котрого основало ся въ маю 1897 р. сестричне братство св. Ольги, тай руска школа. Дякоучителемъ вôдъ 8. авг. 1897 до 18. апр. 1898 бувъ Антонъ Терещукъ, вôдъ 18. апр. 1898 до 30. марця 1900 Юр. Подсадочный; а до 27. юнія 1902 Алекс. Зволиньскій. Джерзисітска громада церковна зôстала зачартерована доперва 27. апрѣля 1900 р. зъ тымъ, що весь маетокъ церковный мае бути все записаный на громаду.

Понеже стара церковь була занадто далеко вôддалена вôдъ людей и понеже бракъ власного пікôльного будинку чимъ разъ бôльше дававъ ся вôдчувати, а черезъ те поступъ и розвôй парохіи бувъ утрудненый, для того парохіяне на внесене свого душпастыря о. Н. Пôдгорецкого ухвалили дня 19. грудня 1899 р. на рôчнôмъ парохіяльнôмъ мітинґу постарати ся о нову церковь и то близько людей; дня 27. грудня 1899 р. зачато збирати добровôльнй пожички. Зъ початку намѣряла громада купити старый анґлицкій костелъ, но коли се не удало ся то надзвычайный парохіяльный мітинґъ дня 1. апрѣля 1900 р. ухваливъ купити два лоты на Sussex cor. Greene str. округло за $8.000.00, що и дѣйсно стало ся, помимо тяжкихъ перепонъ грошевыхъ а рôвночасно ухвалено и будовати нову церковь. Плянъ въ стилю рускôмъ на пôдставѣ вказôвокъ мѣсцевого душпастыря, выробленый архітектами Blau & Quaife, громада затвердила дня 10. септ. 1900, а дня 3. дец. 1901 р. выбрала и приняла найнисшу оферту контракторôвъ Gavin & Doris на $24.500.

Дня 19. марця 1901 р. о годинѣ 7½ рано о. Н. Пôдгорецкій посвятивъ пляцъ и въ присутности множества народа и цѣлои рускои школы першій трикратно памятковымъ рыскалемъ зачавъ копати землю, а за нимъ тростисы церкви и комитетовй, дякоучитель, прочй парохіяне и парохіянки а на кôнци всѣ дѣти школьнй. Такій бувъ початокъ будовы новои церкви.

Дня 19. мая 1901 р. въ недѣлю по Соборовôй Службѣ Божôй въ старôй церквѣ двигнувъ ся походъ зъ музикою, проваджений братствомъ св. Петра и Павла, при участи цѣлого сестричного братства св. Ольги, тов. Зорѣ зъ Ню-Йорку и бр. св. Михаила зъ Брукліна, на пляцъ, де въ присутности оо. Н. Дмитрова, С. Макара, А. Бончевского, П. Тимкевича и мѣсцевого душпастыря вôдбуло ся торжественне посвячене т. зв. **„каменя угольного"**, пôдчасъ котрого спѣвавъ джерзиситскій хоръ пôдъ управою дякоучителя Ал. Зволиньского.

Будова помимо величезныхъ трудностей грошевыхъ анѣ разу не була спинена и зôстала докôнчена въ децембрѣ 1901.

Дня 22. децембра була послѣдна Служба Божа въ старôй церквѣ, а дня 29. децембра перша въ новôй церквѣ. — Нова церковь есть покрыта слейтомъ и на нѣй виднѣе 5 рускихъ копулъ; пôдъ церквою есть дуже простора галя школьна, пôдвысшене на домову сцену, помешкане для дяка, бойлеръ (коштуе екстра $1000.00), що огрѣвае въ зимѣ цѣлу церковь и галю; есть запроваджене освѣтлене ґазове и електричне; о кромъ того есть въ гали купѣль (ванна). Три звучнй дзвоны перенесено зô старои церкви до новои.

Якъ нову церковь розпочато будовати то зъ днемъ 1. сѣчня 1901 въ касѣ було 8 дол. 45 ц. ! ! !

На будову церкви все ходивъ и ходивъ збирати мѣсцевый священникъ разомъ зъ комитетовыми, и помимо противнои аґітаціи зô стороны „цареславныхъ" въ Ню-Йорку до тепрь зложило на будову церкви 654 людей (по кôлько хто може по 5, 10, 15, 20, 25 дол. и бôльше) и то не тôлько мѣсцевй, але також парохіяне и парохіянки зъ Ню-Йорку, Бльюмфильдъ, зъ Нюарку, зъ Елизабету, зъ Елизабетпорту, зъ Hackensack, зъ Бруклина и зъ другихъ подальшихъ сторôнъ.

На будову складають дальше и есть надѣя, що жертвы на будову нѣколи не устануть.

Належить згадати, що въ числѣ 654 мѣстить ся 310 дѣвчатъ и женъ, котрї зложили на будову найменше по 5 дол.

На будову зложили найбôльшй жертвы слѣдуючй парохіяне: К. Кирчôвъ, Лев Гула, Д. Голодъ и Анна Котаньска.

Окрôмъ того прихильнй люде удѣлили поменшй пожички на церковь на 4 процентъ вôдъ ста; межи иншими и бр. св. П. и П. пожичило $1500.00, а оденъ Англикъ $12.000. Офѣра церковна подвоила ся и въ загалѣ каса церковна три разы мае теперь бôльше приходу нѣжь въ старôй церквѣ. Тыхъ, що дуже щиро працюють въ громадѣ, знають всѣ люде и проте выбирають ихъ до комітету церковного.

Можна смѣло сказати, що джерзиситска церковь, котрои торжественне посвячене вôдбуде ся дня 13-го юлія 1902 р., есть найкрасшимъ рускимъ храмомъ въ Америцѣ.

Есть повна надѣя въ Бозѣ, що если парохіяне потрафили выбудовати такъ хорошу церковь, то потрафлять и еѣ утримати.

Джерзиситець.

Зъ Pittsburg, Pa.

Посмертный споминъ.

У насъ всьо старе, але смутно дуже. Дня 22. Юнія померъ по короткôй слабости, всѣми любленый парохіянинъ Андрей Андрейчинъ. Похоронъ вôдбувъ ся дня 24. Юнія, але такій жалôсный и смутный, що зъ жалю краялось серце людске. Понеже по смерти неодного трутня, дармоѣда звыкли люде вычисляти его заслуги, котрыхъ вôнъ зовсѣмъ не мавъ, то тымъ бôльше належить ся публична згадка по чесныхъ, працьовитыхъ и заслуженыхъ робôтникахъ.

Пок. Андрей Андрейчинъ походивъ зъ Устя руского. Передъ двайцять двома роками прійшовъ до Питсбурга, де перебувавъ ажъ до скорои своеи смерти. Вôнъ бувъ першимъ Русиномъ, що зайшовъ до Питсбурга, якъ було свого часу писано въ календари „Союза". Коли трохи пôзнѣйше зôбрала ся поважна горстка Русинôвъ, щобы подумати о своѣй орґанизаціи, то покôйный бувъ першимъ межи тыми, що засновали свое братство св. о. Николая, котрого бувъ довго предсѣдателемъ. Дѣйсно заслуживъ ся покôйный около основаня рускои парохіи въ Питсбурґу С. С. Па. Вôнъ бувъ еѣ основателемъ, довголѣтнымъ касіеромъ и кураторомъ. Коли черезъ интриґи „съ начала при бувшихъ ту священникôвъ" громада стратила священника и заносило ся на розбите еѣ, небôщикъ стоявъ вѣрно при своѣй церкви и такимъ оставъ до кôнця. Фалшу и крутыхъ дорôгъ не любивъ. Якъ передъ двома мѣсяцями газафицка нечиста сила напосѣла ся, щобы розбити парохію а при тôмъ каждый свôй плюгавый поступокъ заслонювала о. Обушкевичомъ зъ Мейфильдъ, то пок. зôгорошеный такимъ поступованемъ выславъ письмо до о. Обушкевича зъ запытанемъ: »хто васъ, отче кликавъ до Питсбурга, що робите баламуту и зôгршене межи людьми?« — на що дôставъ фарисейску вôдповѣдь.

Помершій бувъ горожаниномъ Сполуч. Державъ. Запопадливый, пильный а передовсѣмъ тверезый набувъ пок. реальнôсть але на спôлку зъ кумомъ. Кумъ здрадивъ. пôдступомъ осягнувъ его пôдписъ и пок. стративъ всю свою ощадность. Але то его не знеохотило. Якъ той библійный Йовъ зъ надією въ помôчь божу постаравъ ся своимъ трудомъ знову о кусникъ землѣ, побудувавъ дôмъ — притулокъ для своихъ дѣточокъ, — затягнувъ довгъ. гарувавъ день и нôчь, щобъ го чимъ скорше сплатити и то власне повалило его въ сыру землю. Два тижднѣ чувъ ся слабымъ, два тижднѣ недававъ ся хоробѣ, ажь смерть люта поконала его, а теперь гôрко плачуть жена и 5. дрôбныхъ дѣтей.

Така то доля чесного а працьовитого руского робôтника.

Честь праведнику! Вѣчная ему память.

Д. Д.

Египетска кара!

Недавно я мавъ дивный сонъ. Менѣ снило ся, що я десь сидѣвъ середъ множества рôжныхъ ґазетъ та письмъ и вычитувавъ цѣкавй вѣдомости. Въ тôмъ впадае менѣ пôдъ руку одна ґазета и я вычитую таке дивне, що годѣ забути. Рѣдко якій сонъ собѣ запаматую, але сей запаматавъ собѣ и подаю до вѣдомости, може на що здасть ся. Въ тôй ґазетѣ я вычитавъ слѣдуюче:

»Въ Сполученыхъ Державахъ маемо такожь ґазеты, зъ котрыхъ деякй суть не тôлько закаломъ нашого дневникарства, але ще наносять ганьбу цѣлому народови. Згаданй ґазетки се огиднй шматы, редаґованй дуже лихо, безъ знаня рѣчи, переповненй брехнями, повнй блудôвъ, а крôмъ того друкованй такою лихою мовою, що ажь ганьбитись треба, що суть люде, що таке дранте выдають и читають. Тй шматы, се щось найбруднѣйшого пôдъ сонцемъ, а вôдзначають ся хиба тымъ, що любують ся въ напастяхъ, шкандалахъ, интриґахъ, брехняхъ, що ширять безвѣре, недовѣрство и неморальнôсть.

Цѣкавйсьте знати, якъ подôбнй ґазетки повстають? То слухайте:

Ото комусь — про якого майже свѣтъ забувъ — здаесь, що вôнъ великій чоловѣкъ, що ему судилось вôдограти велику ролю. Але на те бракуе ему чесныхъ средствъ и розуму и способностей. Однакъ рада е й на те. Теперь такій свѣтъ, що найлѣпше выдавати ґазетку, черезъ яку таки щось можна осягнути. Та жь черенки вже готовй продають, а й тыхъ не бракуе, що потрафлять ихъ зложити. Отже рѣчь легка и половина роботы вже якъ бы въ кишени.

Коли те все вже е, то ходить о те, хто таку ґазетку буде писати?! Той великій чоловѣкъ, котрому обздурилось вôдограти велику ролю и легкимъ коштомъ прійти до славы, того не хочесь пôдняти явно; вôнъ буде пôддавати духа, буде писати, стане за спôвредатора, дасть грошѣ, всѣмъ буде проводити и т. д., але редактора треба конче. Розумѣесь, що порядный, спôсôбный, розумный и чесный чоловѣкъ не прійме на себе обовязкôвъ такого редактора. Отже такои роботы пôднимають ся дармоѣды, недовченй волокиты, котрй до тяжшои чесной роботы не пôдôймуть ся, котрй вôдскочили вôдъ народу, а не прилепили до интеліґенціи; они будуть писати всьо, кобъ лишь легкій кусникъ хлѣба. Отже такй розпсьоченй дармограѣ стають за редакторôвъ такихъ ґазетокъ и голосять свѣтови, що они суть правдивыми оборонцями и просвѣтителями народу, що тôлько въ нихъ правда, що тôлько ихъ и бôльше нѣкого треба слухати и т. д. Отже жаль неразъ, що такй людцѣ, котрымъ бракъ цѣлковито моральнои вартости чоловѣка, такъ подвизають ся, пôдчасъ коли головнои пружины не видко.

Такимъ редакторамъ всього бракуе, крôмъ однои безчельности. Они втискають ся зô своимъ крамомъ всюда, навѣть тамъ, де ихъ выкидають, ширять брехню, баламутять незрячій народъ та готовй и на Пана-Бога брехати, кобъ лишь добрый бізнесъ.

Очерняти другого, обдерти зô славы, збезчестити и т. д. се ихъ радôсть и рай. Хто хоче близьнього поволи въ той спосôбъ убивати, най иде до такого редактора, котрый готовъ и на свого найбôльшого добродѣя за хвильку кинутись и его обрабувати. Такй то редакторы! Ихъ ґазетки се каналъ, котрымъ сплывають всяка брудь и нехлюйство. Однымъ словомъ се кара египетска на народъ!«

Таке то, братя, менѣ снилось. А менѣ думалось: Господоньку святый, хвала Тобѣ, що у насъ, Русинôвъ, така брудь и гниль не водить ся. Русины, хоть бѣдный, темный, неволеный, вызыскуваный и баламученый народъ, але все ще щасливый народъ, що — перебувши рôжнй кары — не знае таки египетскои кары!

N 65

Я пробудивъ ся... Слухаю... хтось стукае! Иду, отвираю дверѣ. Се мôй пріятель, що принѣсъ менѣ пачку ґазетъ, а мѣжь ними: „брехня", „неправда", „грузке слово", „гавканинъ" и т. д.

Читаю... Зачинаесь робити недобре, кровь кружить чимъ скорше, ударяе до головы и бурить ся, а руки стискае наче електрична сила...

Невтерпѣвъ емъ дочитати всеи погани и облуды до кôнця... Руки знялись вôдъ разу якъ бы на розказъ, хопили тй шматы, зôмняли и шпурнули гень далеко пôдъ печь, що ажь закурилось.... а уста отворились и заговорили:

Вонъ! Якъ довго я Русинъ, такъ довго тои погани и до порога не пущу!

А. Л.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода"

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджистрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA"
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

☞ Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

По конвенціяхъ.

Послѣдного мѣсяця вôдбулись одного и того самого тыждня конвенціи двохъ найбôльшихъ рускихъ орґанізацій, а то „Союза" и „Соединенія". И одна и друга конвенція були досыть бурливѣ. На конвенціи „Союза" москвофулы хотѣли робити баламуту и спровадили туда всѣ свои силы, ужили всѣхъ средствъ, якѣ були въ ихъ розпорядимости, але конець кôнцемъ ихъ пляны не здѣйснились, бо панове делеґаты зрозумѣли, що добро „Союза" повинно стояти повысше всякихъ партійныхъ интересôвъ.

Усилія москвофулôвъ зробили хиба тôлько, що конвенція „Союза" продовжилась о якихъ 12 годинъ довше, якъ мала була тревати. Що такъ справдѣ было, про се кождый може переконатись, хто пригадае собѣ надъ чимъ втрачено найбôльше часу. Найбôльше втрачено дорогого часу надъ справою редактора(?) москвофульской „Правды", надъ питанемъ чи „Союзъ" мае зватись „Little Russian" чи „Russian", надъ фонетикою и етимольоґіею и надъ радикалами, анархістами и соціялістами... Хто пôдносивъ тѣ всѣ справы? — Москвофулы. Они були причиною непотрѣбного продовженя конвенціи и они були причиною того, що на конвенціи (по разъ перший въ исторіи „Союза") подѣлились люде на двѣ партіи: „москвофулôвъ" и „радикалôвъ".

Впрочѣмъ конвенція „Союза" вôдбулась дуже добре. Ухвалено много важныхъ и пожиточныхъ для „Союза" рѣчей, а и каса представляесь поважно, бо весь матетокъ „Союза" выносить понадъ **17 тысячь долярôвъ!** Рôвно-жь есть надѣя, що люде не дадуть ся на будуче баламутити тымъ, що хотять въ мутнôй водѣ рыбу ловити, але пôзнають ся на нихъ и дадуть имъ слушну вôдправу.

Конвенція „Соединенія" була далеко бôльше бурлива, якъ конвенція „Союза", а также зайшли на нѣй и пôдчасъ неѣ такѣ рѣчи, що могуть „Соединенію" сильно пошкодити.

На конвенціи „Соединенія" (якъ мы вже згадували) всѣ угорскѣ священники, якѣ тамъ були присутнѣ, выйшли зъ галѣ и назадъ не вернули, а се тому, що делеґаты ухвалили, абы головный предсѣдатель, секретаръ и касіеръ були горожанами американьскими. Якъ бачимо, то причина до опущеня конвенціи була дуже мала. Мимо сего, якъ намъ пишуть, угро-рускѣ священники такъ погнѣвались на делеґатôвъ за те, що тіи-жь не зробили пôсля ихъ бажаня, що не тôлько опустили конвенцію, але навѣть заложили нову орґанізацію, котра зовесь „Дружество гр. кат. русскихъ братствъ въ Сп. Штатахъ сѣв. Америки пôдъ охороною Преч. Дѣвы Маріи" и нову ґазету „Дружество."

Ґазета „Дружество" буде выходити въ Питсбурґу. Редакторомъ рускои еѣ части буде о. Чучка зъ Johnstown, Pa., а редакторомъ словеньскои части о. Коротнокій зъ Allegheny, Pa. Выдавати ґазету буде п. Вислоцкій, теперѣшный редакторъ „Slovenskeho Amerikana". Тымчасовымъ предсѣдателемъ новоупеченои орґанізаціи есть о. Лавришинъ, тымчасовымъ касіеромъ о. А. Дзубай. До комісіи статутовои належать: оо. Лавришинъ, Медвецкій, Холошняй, Чурґовичь и пп. Ив. Ґатракъ и Ив. Борухъ. До надзирательнои комісіи належать о. Г. Мартякъ и пп. И. Кушнѣрикъ, И. Ярабинецъ, С. Кваснякъ, М. Ботунъ и М. Семянъ. До Головного суду выбранѣ о. Андр. Годобай (візитаторъ), о. Е. Волкай и еще двохъ священникôвъ; кромѣ нихъ зъ людей цивільныхъ пп. Г. Савулякъ, Г. Ропчиньскій и М. Лабакъ. Орґанізацію заложено 21-го юнія.

Зъ высше сказаного выходить, що нова орґанізація и ґазета будуть старати ся розбивати „Соединеніе", а зъ того пôдуть свары и ненависть скрôзь по всѣхъ рускихъ громадахъ въ Америцѣ, на чѣмъ найбôльше потерпить **народъ**.

Що угро-рускѣ священники опустили зъ такъ маловажнои причины (а може е яка друга, важнѣйша, але укрыта причина?) конвенцію „Соединенія", то еще годъ бѣды далось бы вытолкувати, але що зважились станути противъ власныхъ своихъ людей и розбивати найбôльшу руску орґанізацію задля такъ маловажнои причины — сего вже нѣякъ не можь зрозумѣти. Впрочѣмъ — поживемъ — побачимъ, може ся справа зъ часомъ лѣпше выяснить ся.

Головными урядниками „Соединенія" остали тѣ самѣ люде що и перше, се естъ: п. М. Югасъ предсѣдатель, п. А. Б. Бешеней секретаръ и п. П. Джмура касіеръ.

Вправдѣ „Slovenski Amerikan" кричить на цѣле горло, що не знае де подѣлись $33.048.82 зъ касы „Соединенія", але на се нема що великои ваги звертати, бо „Slov. Amerikan" все кричить, чи треба, чи нѣ, и чи правда, чи неправда — а по друге треба знати, що редакторъ „Slovenskeho Amerikana" хотѣвъ на ґвалтъ зôстати редакторомъ „А. Р. Вѣстника", але люде его не схотѣли.

Досить цѣкава рѣчь, що и візитаторъ о. Годобай замѣшавъ ся до сеи справы. Тажь вôнъ „руную" на бискупа, отже повиненъ бути невтральный а не мѣшати ся до сварокъ сего рода и ставати по однôй або другôй сторонѣ.

СТРАЙКЪ.

И осьмый тыждень страйку углекопôвъ не принѣсъ нѣчого. Тишина. Такъ властителѣ майнôвъ (компанисти) якъ робôтники нѣ на крокъ не уступають зъ доперѣшного становища. Обѣ стороны рѣшили ся доси продовжати борбу, доки одна зъ нихъ не упаде знеможена. Мимо того нѣгде не приходить до поважнѣйшихъ заворушень, робôтники поводять ся вôдлично и ся обставина е найбôльшимъ ихъ помôчникомъ. Лишь ту и тамъ накалатають якого „скеба", збойкотують непріязныхъ собѣ людей и знов тишина. Капіталістична праса казить ся тои причины, розпускае рôжнѣ фальшивѣ вѣсти, ширить сумнѣвы, такъ все дарма. Робôтники пôзнали ся на такихъ кручкахъ и бойкотують кожду ґазету, въ котрôй слѣдна ворожа для нихъ акція. Въ такôй способъ кôльканайцять ґазетъ въ охрестности Скрентонъ, Вилксберъ, Гейзелтонъ, и Шамокінъ, Па. здѣлано нешкôдливими.

На внесене робôтничихъ проводирôвъ президентъ Рузвелтъ приказавъ ґенеральному адвокатови, п. Наксъ, абы точно провѣривъ вôдъ коли истнуе угляный тростъ, хто его основателемъ, якій договôръ заключено мѣжь тростомъ и желѣзничими товариствами, щобы тымъ лекше накладати довôльну цѣну на уголь, дерти загалъ, реґулювати платню майнерôвъ и т. п. Наколи-бъ удало ся зôбрати доказы, що такій тростъ и его спôлка зъ желѣзничими товариствами истнуе тодѣ правительство було бъ спонукане выняти на него судову заборону („инджонкшенъ") и выточити процесъ. Само собою розумѣе ся, що въ такôмъ случаю страйкъ скôнчивъ бы ся въ хосенъ робôтникôвъ. Пита не лише, чи правительство мае на цѣли добро робôтникôвъ? Оно протеґуе тростї, о тôмъ нема сумнѣву, а звѣсно, що де служать чортови, тамъ Богови не можливо. Страйкери можуть надѣяти ся протое лишь на свои властнѣ силы.

Президентъ Мічелъ, вôдъѣхавъ дня 28 червня до Чікаґо, Ил. щобы пôдготовити ґрунтъ до загальнои конвенціи, яка вôдбуде ся 17-го с. м. въ Индіянополісъ, Инд. Проводирѣ майнерôвъ зô стану Илинойсъ конферували минувшого понедѣлка зъ през. Мічеломъ черезъ кôлька годинъ Оденъ зъ нихъ заявивъ по конференціи, що всѣ делеґаты майнерôвъ зъ Илинойсъ (мягке угле) будуть голосувати за загальнымъ страйкомъ. Такѣ самѣ вѣсти надходять зъ западнои Пенсилвеніи и Мічіґанъ. Словомъ, мѣжь робôтниками слѣдна величезна солідарнôсть, проявляе ся клясова свѣдомôсть и небувале одушевлене. Се якразъ найбôльше лякае капіталістôвъ, о много бôльше якъ доходженя, якѣ зарядивъ през. Рузвелтъ. Сотки тысячь свѣдомыхъ и добре зôрґанізованыхъ робôтникôвъ всегда можуть выграти. О тôмъ учать насъ францускѣ и анґлійскѣ углекопы, котрѣ въ той самъ способъ выбороли собѣ красшу долю.

Въ послѣднôй хвили надоспѣла вѣсть, що майнеры зъ цѣлои Канады рôвножь гадають прилучити ся до загального страйку. Въ Бритишъ Коломбіи и Ассинибои вже страйкуе кôлька тысячь люда.

Мѣжь тымъ сама природа помагае страйкерамъ. День за днемъ падають зливнѣ дощѣ, выступають зъ береґôвъ рѣчки и потоки та й заливають чимъ разъ бôльше майнôвъ. Невправнѣ и необзнакомленѣ зъ такою роботою „скебы" нѣякъ не можуть собѣ дати рады при машинахъ и помпахъ. Можна смѣло твердити, що компаніи мають зъ нихъ бôльше шкоды, чимъ хôсна. Много дорогихъ знарядôвъ и машинъ вже знищенѣ черезъ нихъ. Доносять примѣромъ, що въ копальни Cuningham невправна рука „скебôвъ" знищила компресоръ, котрый коштувавъ поверхъ 100 тысячь долярôвъ. Не лѣпше дѣе ся й по иншихъ копальняхъ.

Вôдозва

„Вольнои Громады" до людей на Украинѣ.

Нашимъ читачамъ, що прійшли до Америки зъ Украины мабуть цѣкаво буде прочитати вôдозву „Вôльнои Громады" яка була скрôзь розкинена по Полтавщинѣ и въ значнôй мѣрѣ причинилась до знаныхъ розрухôвъ, про якѣ була свого часу бесѣда въ „Свободѣ."

Вôдозва ся звучить ось якъ:

„41 лѣтъ передъ сѣмъ, 19. лютого люде вызволили ся зъ паньскои неволѣ. Нѣчого й казати, що то за лихо панщина, а вôдкôля она взяла ся у насъ на Украинѣ? Право володѣти крѣпаками давали панамъ царѣ, котрѣ самѣ мали тысячѣ крѣпакôвъ и роздавали вôльныхъ людей та землю своимъ помôчникамъ, панамъ ґенераламъ. Крѣпаки не разъ бунтували ся проти панôвъ, та царске вôйско завсѣгды усмиряло ихъ, а попы страшили пекломъ и казали, що такъ Богъ призначивъ, щобъ одинъ чоловѣкъ бувъ паномъ, а другій крѣпакомъ. Попы завсѣгды ховають правду вôдъ людей и кажуть такъ, якъ велить начальство. Цѣле столѣте була панщина, ажь поки царь Олександеръ II. зъ помôчниками надумавъ дати волю крѣпакамъ. Царь такъ казавъ панамъ: „Крѣпаки бунтують ся и коли мы не дамо имъ волѣ, они самѣ еѣ возьмуть, такъ подумаймо, якъ дати волю!" А паны и придумали дуже хитро: дати волю, та мало дати землѣ, щобъ мужикъ лѣчивъ себе вôльнымъ, а все таки йшовъ до пана на роботу, бо мужикъ безъ землѣ, якъ рыба безъ воды. Ще за крѣпакôвъ и грошѣ, що выкупными звуть ся, взяли паны зъ казни, котрѣ мы й досѣ выплачуемо. Та що се за воля? Часъ подумати, чи справжню волю давъ намъ царь зъ панами, чи такои волѣ намъ треба? Намъ вôльно тôлько здыхати зъ голоду або тѣкати до Сибиру. Щобъ мати шматокъ черствого хлѣба, мы приневоленѣ арендувати за страшенну плату поле, йти на сахарнѣ, заводы, де насъ заставляють робити черезъ силу, а платять мало.

Отъ вамъ добрѣ люде нова панщина й крѣпацтво.

У кого-жь земля и все добро? Одинъ панъ Браніцкій мае 100 тысячь десятинъ, а скôльки такихъ, якъ Харітоненко, Кочубей, що мають десятки тисячь десятинъ! А хиба паны самѣ оброблюють землю? Обробляли еѣ дѣды та батьки нашѣ, а теперь мы, значить и земля не паньска, а наша. Де-жь на Украинѣ е таке мѣсце, щобъ селянинъ не бувъ голодний, щобъ його не лѣчили паны за худобу? Нема й не буде, поки мы мовчати мемо нашимъ ворогамъ. Ранѣйшь мы були крѣпаками тôлько у панôвъ, а теперь и у царскои казни. З насъ деруть за землю, мы дуже дорого платимо за сѣрники, за казенну горѣлку, бо казна бере велику силу грошей зъ того краму (акциз). То хиба се не крѣпацтво? А куды казна дѣва нашѣ грошѣ? Царевѣ дае три міліоны карбованцѣвъ, щобъ вôнъ прогулявъ та пропивъ, на вôйско йде страшна сила — 420 міліонôвъ. Страшенно богато йде на жалуване та на запомогу офіцерамъ, чиновникамъ, земскимъ, становымъ та ґенераламъ.

А намъ що? Мы тôльки платимо, а насъ за се бють рѣзками, продають за податки останню худобу, а коли у насъ не стане силы терпѣти, начальство заставляе нашихъ таки братôвъ та сынôвъ, що у вôйску, стрѣляти до насъ. Найменше грошей дае казна на нашѣ школы, нашихъ дѣтей вчать чужою мовою; нашу рôдну мову звуть мужицькою, не дають читати книжокъ писаныхъ по нашому. Вся правда про наше лихе жите написана въ книжкахъ та въ часописяхъ, але тыхъ книжокъ начальство не пуска въ село, щобъ люде не довѣдали ся правды, а хто хоче розказати людямъ правду, того хапають, саджають въ тюрму та засылають до Сибиру. По великихъ мѣстахъ, якъ отъ Кієвъ, Харковъ, робôтники почали доходити правди, они зрозумѣли, що царь и паны не хочуть дати справжньои волѣ и думають дôстати еѣ самѣ. 19. лютого, 1. мая, кинувши усѣ роботы они выходять на улицѣ и голосно балакають якои волѣ имъ треба и якъ еѣ добувати, а потомъ спѣвають пѣснѣ про те саме, хочь начальство и ловить ихъ, саджае по тюрмахъ я вôдтакъ засылае до Сибиру. Въ протягу остатнѣхъ пяти рокôвъ по тюрмахъ и на Сибирѣ перебувало 105 тисячѣвъ чоловѣкôвъ та жѣнокъ, але робôтники роблять ся все смѣливѣщѣ та сильнѣщѣ. Чого-жь мы мовчимо? Хиба-жь мы не люде и не можемо постояти за себе? Ми будемо що року 19. лютого збирати ся та голосно розмовляти про те, чого намъ треба, щобъ мы були вôльными людьми. Не треба намъ нѣ земскихъ, нѣ другихъ панôвъ-начальникôвъ, а треба намъ, щобъ у земствѣ и дальше, де выдають ся законы, призначують ся податки, були нашѣ выборнѣ люде, щобъ не они, паны, орудували казною, щобъ насъ не били рѣзками, щобъ дѣтямъ нашимъ давали просвѣту даромъ и не на чужôй, а на рôднôй мовѣ, а головно, щобъ вся земля була громадска. Коли мы зрозумѣемо, хто нашъ ворогъ и якъ треба бороти ся за кращу долю, тодѣ не будуть намъ страшными и паны и начальство и попы, бо насъ богато, бо мы сила.

Починаймо-жь, братя, бороти ся за кращу долю; мы переможемо ворогôвъ и добемо ся правды и справжньои волѣ. Вôльна Громада."

Зъ „Гасла".

Дописи.

28. ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Парляментъ и делеґаціи.

Остатными часами радять въ Австріи на перемѣну: то парляментъ, то делеґаціи. Делеґаціи ухвалили, що для Австріи треба бôльше и лѣпшихъ гарматъ... Пос. Барвѣньскій, що также въ делеґаціи засѣдае, не мавъ вôдваги голосувати противъ гарматъ, абы, борони Боже, не образити „высоке" правительство, але й не мавъ серця голосувати за гарматами, тай... передъ голосованемъ утѣкъ зъ салѣ. Звычайна тактика „заячихъ патріотôвъ": и Богови свѣчка и чортови огарокъ.

А въ парляментѣ вѣчно горячо. Зъ початкомъ червня були львôвскѣ розрухи, були промовы Дашиньского, Пернерсторфера, Брайтера, промовы, що лютили міністрôвъ и ихъ пріятелѣвъ межи послами, однакъ держали всѣхъ послôвъ у салѣ, немовь на припонѣ. По малôй перервѣ, по кôлькаднѣвныхъ засѣданяхъ делеґацій зôйшовъ ся знов парляментъ и знов горячо стало...

Бориславъ.

„Хвалили ся Бориславцѣ, що будуть панами, а вни ґрунты попродали тай пôшли зъ торбами..." — спѣваеть ся... А я вамъ решту доповѣмъ... А на ґрунтахъ пущеныхъ зъ торбами Бориславцѣвъ богатѣють всѣлякѣ зайды-дармоѣды, заробляючи на нафтѣ міліоны, а за тѣ міліоны не постарають ся навѣть устроити такъ копалень, абы въ нихъ робôтникови смерть не грозила, а австрійске правительство дивить ся черезъ пальцѣ на ту розбишацку господарку.

Те наше правительство дуже дбале о своихъ горожанъ. Коли хлопы хотять скликати до якои стодолы вѣче, то оно заразъ заборонює, абы вôдъ хлопскихъ люльокъ стодола не згорѣла, бо на що, абы бѣдный ґазда мавъ шкоду... Але коли нафтовѣ міліонеры, жалуючи грошей, устроюють свои копальнѣ такъ по партацки, що житю робôтника грозить въ нихъ смерть на каждôмъ кроцѣ, то правительство не каже нѣчого. А наслѣдки такои господарки показують ся дуже часто. Отъ и теперь, рôвночасно зъ розрухамя у Львовѣ, выбухли въ однôй копальнѣ въ Бориславѣ зъ вины копальняного заряду ґазы, кôлькохъ людей спалили на вуголь, а решту покалѣчили тяжко.

Отсѣ выпадки въ Бориславѣ були сими днями предметомъ горячои дебаты въ парляментѣ. Послы Дашиньскій и Брайтеръ внесли наглѣ внесеня, абы потягнути винныхъ до одвѣчальности, дати помôчь потерпѣвшимъ, запобѣчи такимъ выпадкамъ на будуче, доказуючи, що вся вина паде на копальный зарядъ та на правительство. Они говорили, а парляментъ... вôдкинувъ наглôсть ихъ внесень, бо — мовлявъ — правительство и такъ уже зробить, що треба...

Національна дурѣйка.

„Сильнихъ свѣта сего" вже дуръ головы чѣпаеть ся, а видно се найлѣпше на цѣсарѣ Нѣмеччины Вільгельмѣ, котрый не пропустить нѣякои нагоды, абы не пальнути дурницѣ. Недавно мавъ вôнъ промову въ Мальборґу, садыбѣ ордена Хрестоносцѣвъ, тыхъ „слугъ божихъ", що колись-то Польщу и Литву огнемъ и мечемъ на христіянство навертали, и въ тôй промовѣ завôзвавъ Нѣмцѣвъ, абы выступили на цѣлôй лініи до боротьбы изъ славяньскими племенами... За те дôстало ся добре коронованôй головѣ въ славяньскихъ ґазетахъ и въ австрійскôмъ парляментѣ вôдъ чеського посла Кльофача, котрый поставивъ до правительства пытане, яке право мае нѣмецкій цѣсарь мѣшати ся до австрійскихъ вôдносинъ и въ своѣй промовѣ не щадивъ Вілюсьови „похвалъ"...

Пропінація здирае хлопску шкôру.

Въ парляментѣ послѣдными часами рускѣ послы мало коли вôдзывають ся... Выговорили ся при буджетѣ тай треба вôдпочити, а якже... Хиба вôдъ часу до часу внесуть якусь малепьку интерпеляцію, що пр. Иванови Голодному зъ села Непокрытого стала ся така, а така кривда, тай на тôмъ конець. Лишь однымъ такимъ голосомъ бôльшои ваги було нагле внесене Романчука въ спôлцѣ зъ польскими послами Дашиньскимъ и Кремпою о выплату громадскихъ додаткôвъ вôдъ доходового податку за выкупуване права пропінаціи галицкимъ пропінаційнымъ фондомъ за лѣта 1893—1897. Ходить тутъ о се, що галицкій пропінаційный фондъ, якій перенявъ вôдъ дѣдичôвъ право пропінаціи, платячи доходовый и заробковый податокъ, обовязаный також платити громадскѣ додатки вôдъ того податку, але такѣ додатки платить вôнъ лишь у Львовѣ, а по селахъ платять його самѣ хлопы, бо они замало мають еще иншихъ драчокъ... Внесене Романчука домагало ся, абы пропінаційный фондъ звернувъ громадамъ тѣ додатки, заплаченѣ въ 1893—1897 рр., але наглôсть внесень вôдкинено и теперь треба ждати зъ пôвъ року, ажь та справа прійде на денный порядокъ...

Послѣднѣ роботы въ парляментѣ.

Теперь парляментъ ухваливъ також податокъ вôдъ желѣзничихъ білетôвъ, котрый мае пôти на пôдвысшене платнѣ державнымъ слугамъ, але не цѣлый, бо правительство мусѣло дати зъ того добрый хабаръ Чехамъ въ видѣ рôжныхъ концесій, котрѣ въ противнôмъ разѣ грозили обструкціею.

Правительство выступило передъ парляментъ зъ нарисомъ нового прасового закона, але про те вже въ слѣдуючôмъ листѣ.

17. Червня, 1902 р. М. Л.

НОВИНКИ.

— **24-ого** Юнія бувъ візитаторъ на Джесепі, Па. На мітинґу жадали люде, щобъ имъ давъ священника. (Джесепчане належали давнѣйше до Олифантскои громады, але черезъ намовы хрунѣвъ вôдорвались вôдъ Олифанту пôсля екскомунікаціи о. Ардана а теперь не годнѣ самѣ священника удержати). Візитаторъ обѣцявъ имъ посилати священника разъ въ мѣсяци, а если прійде якій священникъ до нихъ на стало, то доплачувати до его пенсіи 20 долярôвъ. На мітинґу були також хрунѣ зъ Олифанту, скаржились дуже на о. Ардана и Олифантскихъ парохіянъ. Деякѣ скаржились навѣть передъ візитаторомъ на тое, що до ихъ готелѣвъ люде пити не ходять,

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Справы „Союза“.

Вступайте до „Союза“.

Каждый членъ платить на мѣсяць только **70** центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете **600** доларôвъ **посмертного, а 300 дол. за жену** и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ жития, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ достанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекурацiи (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ организацiяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои организацiи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Бачность!

Звертаемо увагу всѣхъ мѣсцевыхъ секретарôвъ „Союза“, щобы посылали **повѣдомленя и грошѣ** только до головного секретаря „Союза“ **Mr. D. D. Perch, Box 355, Olyphant, Pa.**, а не до головного касiєра. Грошѣ треба посылати чекомъ, драфтомъ або на моні ордеръ. Чекъ, драфтъ або моні ордеръ мусить бути выписаный **на имя касiєра: Alex Sharshon, 524 Cor. Pine & Franklin Str., Shamokin, Pa.**, (а не секретаря), але той чекъ, драфтъ або моні ордеръ мусить бути засланый сейчасъ по мітинѓу вразъ зъ повѣдомленемъ до головного секретаря — а головн. секретарь перешле тй грошѣ головному касiєрови.

Такъ ураджено на конвенцiи!

Дня 8. Юлія о 10-ôй годинѣ рано, вôдбуде ся засѣдане урядникôвъ „Союза“ въ Scranton, Pa. для перебраня книгъ и касы вôдъ старыхъ урядникôвъ.

Книжочки для записуваня мѣсячныхъ вкладокъ до братства и »Р. Н. Союза« вже давно готовй. Поодинока книжочка коштує 10 центôвъ. Ордерувати тй книжочки можна у головного секретаря: Mr. D. D. Perch, Olyphant, Pa., котрый на жаданє пôшле каждому секретареви одну таку книжочку на показъ — даромъ. Каждый членъ »Союза« повиненъ мати одну таку книжочку а тогды не буде спосôбности до жадныхъ помылокъ.

Зъ всякими скаргами въ справахъ „Союза“ треба вôдноситись до предсѣдателя: Rev. N. Stefanovich, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa., або до предсѣдателя контрольнои комисiи: Rev. N. Pidhorecky, Box 31, Jersey City. N. J.

Послѣдна конвенція »Союза« ухвалила, що мѣсячне остає таке саме, то есть 70 **центôвъ на мѣсяць**. За тыхъ 70 ц. каждый дорослый членъ »Союза« мае доставати орґанъ »Союза« »Свободу«. Длятого каждый секретарь »Союза« зволить чимъ скорше заслати до редакцiи »Свободы« докладнй адресы всѣхъ дорослыхъ членôвъ »Союза«, а также сейчасъ повѣдомити редакцiю, скôлько разы котрый членъ змѣнить свой адресъ, выступить або зôстане выкиненый зъ »Союза«. Понеже пôсля ухвалы конвенцiи »Свобода« мае бути друкована етимольоґічною правописею, проте просимо всѣхъ дописувателѣвъ, тоижь правописи уживати.

Редакція.

Въ мѣсяцю Маю с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

	Число въ гол. книзѣ:
Eleanor, Pa.	
Ковальчикъ Антонъ	1782
Bellevernon, Pa.	
Васильчакъ Михаилъ	2483
Липа Иванъ	2483
Барна Теодоръ	2484
Ядловскій Андр.	2484
Бовдишъ Петро	2485
Кукула Стефанъ	2485
St. Lonis, Mo.	
Тихольскій Алек.	1715
Shamokin, Pa.	
Москаликъ Марія	1314

Д. Пирчъ, секретарь

Телеґрама, яка наспѣла на конвенцію „Союза“ въ Jersey City, N. J.*)

Зъ Mt. Carmel, Pa.

Честь вамъ борцѣ за правду! Най згине фальшь и облуда.

Въ имени Русиновъ зъ М. Кармель
Ст. Черневцка.

*) Телеґрама ся черезъ недобачность досталася межь другй паперы и тому не була друкована въ числѣ попереднôмъ.

— **Подае ся до вѣдомости** всѣмъ члонамъ братства св. О. Николая въ Passaic, N. J., щобы каждый членъ явивъ ся на мітинѓъ въ Недѣлю дня 6. Юлія 1902 року въ гали пôдъ ч. 102 на 3 ôй улици. Буде радитись о дуже важныхъ рѣчахъ.

Т. Носаль, секретарь.

— **Рôчный мітинѓъ** братства св. Илія Пророка въ Scranton, Pa. вôдбуде ся дня 27-ого Юлія 1902 въ церковнôй гали. На тôмъ мітинѓу мае явити ся каждый членъ братства и „Союза“ пôдъ карою 50 цнт. и выплатити весь свôй довгъ, бо инакше буде зъ братства вычеркнутый. На тôмъ мітинѓу будуть пересмотренй рôчнй рахунки и выбере ся новый урядъ.

Л. Денко секр.

— **Четвертôчный мітинѓъ** бр. св. І Хрестителя и „Союза“ въ Олифантъ, Па. вôдбуде ся въ Недѣлю дня 6-ого Юлія въ новôй рускôй школѣ. Хто не прійде на мітинѓъ заплатить кару.

Ю. Хилякъ предсѣдатель.

Запрошене.

Маю честь запросити всѣ рускй братства и Русинôвъ зъ близшихъ и дальшихъ сторôнъ па

ТОРЖЕСТВЕННЕ ПОСВЯЧЕНЄ

нашои новои церкви (Sussex Cor. Greene Str.) котре вôдбуде ся въ недѣлю **дня 13. юлія 1902 р.** пôсля слѣдуючого порядку:

Въ суботу на св. Петра и Павла утреня о 8-ôй год. рано, а Служба Божа зъ проповѣдею о 10-ôй год. рано. Вечеромъ соборова вечѣрня зъ литiєю, всенôчнымъ и проповѣдь о 8 ôй год. вечер.

Въ недѣлю о год. ½6, ½7, ½8 читаний Службы Божой, о год. 8-ôй утреня, и год. 9¼ торж. посвячене церкви, о год. 10¼ зачнеся соборова Служба Божа; по Євангелiи проповѣдь, а по молитвѣ заамвонной друга проповѣдь.

Въ недѣлю о год. 7. веч. **ВЕЧЕРОКЪ** вокально—деклямацiйный; при концѣ вечерка будуть показувати ся свѣтляний образки зъ истории и жития руского народа при помочи лямпы маґічнои.

Jersey City, N. J., 23. юнія 1902.

о. Н. Пôдгорецкій, душпастырь.

НОВИНКИ.

— **Памятайте на „Руско-Народный Дôмъ Еміґрацiйный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касiєра пôдъ адресою:** Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., **а заразомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою:** Mr. K. Kirczov, 140 Essex Str., Jersey City, N. J.

— **Судъ Соломона.** Зъ Шзамберкъ, въ Віртенберґiи, належить одна зъ камениць до двохъ властителѣвъ, але такъ, що партеръ (долина) е властію одного, а поверхъ поверхъ другого. „Горѣшный“ властитель хотѣвъ завести у себе водопроводы, але задля забороны »долѣшного« не мôгъ сего зробити. Тодѣ вôнъ звернувъ ся до власти, а ся такъ порѣшила справу: Коли »долѣшный« властитель не годить ся абы черезъ его власнôсть пустити воды, то »горѣшный« може не пустити черезъ свою его дыму и може заткати коминъ. »Горѣшный« такъ зробивъ и вже мае водопроводы.

— **Звѣрюка.** — Антонъ Табенцкій, управитель обшару дворского въ Росоховатци, пôдгаецкого повѣту, (въ Галичинѣ) думае, видко, що живе ще въ панщизняныхъ часахъ. 20. м. м. хопивъ вôнъ дворского слугу Ивана Швака, затягъ его до стодолы и приликавши трехъ дворскихъ парубкôвъ, казавъ имъ кинути ниць Ивана Швака та сѣсти двомъ на ноги, а одному на голову, самъ-же хопивши бука, ставъ нимъ зъ усеи силы окладати приваленого наймита такъ, що вôнъ до нынѣки не може стати на ноги. — Сей Табенцкій звѣсный вже вôдъ давна зъ звѣрского поступованя зъ людьми: за дурницю каже класти виновника ниць и валить букомъ. Ось якъ передъ кôлькома тыждями выпаривъ парубкôвъ: Яська Дубасика (25 букôвъ), Гарасима Мошаку (20 букôвъ) и Юзька Малиновского (20 букôвъ). Навѣть на дѣвчатахъ вôдбувае сей розбишака ту огидну операцію. Недавно казавъ простягнути бѣдну дѣвчину Марусю Страхманчукôвну и вычисливъ ѣй кôльканайцять букôвъ. — И се дѣе ся въ XX ôмъ вѣцѣ, въ 54 роки по знесеню панщины!

— **„Безглуздна** машкарада“ — отсе слова и судъ знаменитого французкого писателя, Омеляна Золѣ, о коронацiи анґлійского короля. Одна анґлійска княжна такъ уперто просила Омеляна Золю, абы прiѣхавъ на коронацiйне торжество до Лондону и зъ вôкна еи палаты придививъ ся величавому походу, що писатель вôдрѣзавъ зъ пересердя: „Увѣряю паню, що зовсѣмъ не интересує мене ваша царкова парада. Жалую лише що въ нашихъ часахъ, въ столѣтю высокои культуры, люде можуть такъ туманѣти и одушевляти ся такою безглуздною машкарадою“...

— **Многочисленною** родиною надѣливъ Господь инжѣнера О. Дарлинґа, жителя мѣсточка Бабилонъ, на Лонґъ Айландъ. Минувшого четверга уродило ся ему 26-те дитя.

— **Руско**-анґлійскій провôдникъ вже розпроданый а новый ще не готовъ. Просимо на разѣ провôдникôвъ не замовляти.

Редакція.

— **Братова** галицкого намѣстника, ґрафиня Пинѣньска, мало що не засѣла на лавѣ обжалованыхъ за злочинъ фалшованя векслѣвъ. На разѣ скропило ся на еи пріятельцѣ не ґрафинѣ, але тôлько природнôй дочцѣ одного ґрафа, п-нѣ Вертѣ Паяролѣ, противъ котрои веде ся теперь розправа передъ судомъ присяжныхъ у Вѣдни. Отся п-ѣ Паяроля познакомила ся зъ намѣсникôвскою братовою передъ кôлькома роками у Вѣдни и помагала ѣй позичати зразу невеликй квоты, пôзнѣйше и по 10.000 зр. Пинѣньска казала, що она — будучи пôдъ кураталею — не може сама пôдписувати векслѣвъ и тому пôдписувала ихъ Паяроля. Далѣ навчила ґрафиня свою пріятельку пôдробляти пôдписы. Тымъ способомъ пôдроблено векслѣвъ на 300.000 кор., зъ пôдписами архикнязѣвъ Карла Людвика и Оттона, мінiстрôвъ Ґолуховского и Кріґгамера, архиепископа Кона, князя Шварценберґа и иншихъ аристократôвъ. — По выявленю обману выточено слѣдство зразу обомъ виновницямъ, але потôмъ справу противъ ґр. Пинѣньскои застановлено, а она сама выѣхала до Риму. Адвокатъ пошкодованыхъ вѣрителѣвъ зажадавъ тодѣ, щобы наново зачати слѣдство противъ ґрафинѣ за спôввину въ обманѣ. Але мінiстерство вôдкинуло его жаданє. При розправѣ передъ лавою присяжныхъ поновивъ адвокатъ свое внесене, але трибуналъ вôдкинувъ его, хочь обжалована, Берта Паяроля, выразно обвинила ґрафиню о спôввину. Трибуналъ вôзвавъ ґрафиню тôлько на свѣдка. Однакъ она видко немае охоты выѣздити зъ Риму и написала, що е »хора«. Адвокатъ пошкодованыхъ сконстатувавъ тодѣ, що ґрафиня прямо утѣкла. — Цѣкаво, якъ скôнчить ся справа.

Кумы зъ Канады.

Иванъ: — Слава Богу, куме Грицю!

Грицьь: — Слава на вѣки. А куды такъ спѣшите?

Ив.: — Та бѣжу на Сифтонъ до церковнои громады.

Гр.: — Та пощо такъ скоро?

Ив.: — Йду ихъ забеспечити, абы не продали свои церкви бискупови францускому якъ на Valley River.

Гр.: — Бодай же тя... а то котрй такй хрунѣ?

Ив.: — Тажь п. Гу., Пл. и Кр.

Гр.: — Ну а тожь въ якій спосôбъ мали они право продати?

Ив.: — Та всѣхъ людей затуманили, такъ ихъ забили святымъ ойцомъ, що такъ якъ безъ розуму стали.

Гр.: — Тай нѣхто ся на тое не вôдôзвавъ якъ его до церкви провадили, того єзуиту зъ чотырма очима?

Ив.: — Нѣхто; добрыхъ Русинôвъ не було, бо дуже скрôзь воды та ще и дощь падавъ.

Гр.: — Ну, а вôнъ якъ зайшовъ до церкви черезъ воды и дощь?

Ив.: — Вôнъ мусѣвъ, бо то его бизнесъ. Чи то ему не добре мати одну церковъ больше та ще руску! Впрочѣмъ ему добре було ити хочь и дощь, бо Гуп., Плу. и Кропив. зладили 4 штилѣ, розчѣпили надъ нимъ верету тай го такъ вели якъ жиды рабина цѣлу милю.

Гр.: — А вôнъ въ кого тамъ перебувавъ такъ далеко вôдъ церкви?

Ив.: — А въ того що сына женивъ.

Гр.: — Тажь вôнъ Русинъ, бо тому 3 недѣли навѣть не хотѣвъ слухати богослуженя якъ правивъ Єзуитъ на Сифтонъ.

Ив.: — Ну, видите. Бувъ добрый Русинъ а теперъ ся схрунивъ. Але знаете що було зъ нимъ въ церкви?

Гр.: — Та зъ кимъ?

Ив.: — Тажь знаете, зъ тымъ попомъ. Вôдправивъ що треба, зачавъ писати тихъ молодыхъ свѣдкôвъ. Свѣдокъ приступивъ а пôпъ каже: „якъ ся называешь“? — „Топоровскій“: — Пôпъ: „вѣришь ты въ свентеґо ойца“? — Топ. „Я вѣрю въ Бога и Христа“: — Пôпъ: „А въ свентеґо ойца нѣ?“ — Т. „Або вôнъ Бôгъ?“ — Пôпъ: „Ты радикале“: А панъ Гуп. „Такъ проши ксьиндзулька пробоща, унъ радзѣкалъ“: — Т. Неправда, я не е радикалъ. — Пôпъ: „Цѣхо дурню“: — Топ. „Ты гôршій дурень десять разъ якъ я“: — Пôпъ: „Стуль морду“: — Топоровскій: „Ты стуль морду єзуито! Ты ту прійшовъ нашу кровь пити. Маршь зъ церкви“! — Якъ знаете то сказавъ, то на хрунѣвъ якъ бы бувъ огню посипавъ. Були бы забили чоловѣка якъ бы бувъ не пôшовъ.

Гр.: — Га, не дивуйте ся куме. Щожь зробити зъ хрунями. Ось дивѣть Гуп. бувъ добрый чоловѣкъ, але лакомый на дурницю тай такъ всѣхъ людей запродавъ.

Ив.: — Та кобы хочь на Сифтонѣ такъ незробили.

Гр.: — А нѣбы тамъ що лѣпшого? Тай тамъ хрунѣвъ досыть.

Ив.: — Правду кажете, отъ тôлько на Fishing River троха спокôй.

Гр.: — Де спокôй? На самй свята Великоднй та той дякъ Буракъ чи Бурейко та не спѣвавъ Христосъ воскресъ, але „веселы намъ дзѣсь дзень насталъ, же намъ Єзусъ змартвыхвсталъ“:

Ив.: — Тай нѣхто ничь не казавъ?

Гр.: — Нѣхто ничь не казавъ, бо люде всѣ очи повывалювали, думали, що вôнъ збожеволѣвъ.

Ив.: — А то бачите, я чувъ, що вôнъ все сидѣвъ при паньскôмъ жолобѣ якъ бувъ за вôйта.

Гр.: — Шюрь. Але чекайте, мушу вже йти, бо жѣнка на вечеру кличе. Другимъ разомъ поговоримо больше.

П. Х. Т.

ВСЯЧИНА.

— Наперовй грошѣ звѣснй були въ Китаю вже на 119 лѣтъ передъ рождествомъ Христа. Въ Европѣ зачали ихъ уживати доперва передъ кôлькасотъ роками и то першій разъ въ Испанiи, котра вѣчно нездужае на недостачу золота и срѣбла.

— Єще вôдъ 1642 року иствуе въ Абисинiи законъ, якимъ заборонено курене тютюну. Отже лише въ однôй Абисинiи нема курцѣвъ.

— Деякй цвѣты живуть у взаимнôй ненависти. Коли примѣромъ вложити разомъ до воды резеду и рожу, то оба сй цвѣты звянуть по пôвъ годины. Видко, що они не зносять свого сусѣдства.

Свѣтъ въ числахъ.

— Европа зъѣдае рôчно 5.000 мiлiонôвъ фунтôвъ цукру — а цѣла Америка около 3.000 мiлiонôвъ.

— Обчислено, що 42 процентъ всѣхъ божевôльныхъ. 38 проц. самоубiйникôвъ, 80 проц. злочинцѣвъ и 40 процентъ иншихъ людей, що марно и ненадѣйно погибають, то жертвы пiятики.

— Велика Британія числить теперь вразъ из кольонiями, Трансвалемъ и Оранiєю 391 мiлiонôвъ жителѣвъ.

— Вôдъ 1879 року выдала Францiя на будову каналôвъ 120 мiлiонôвъ долярôвъ.

— Въ величезныхъ литовскихъ борахъ живе поверхъ 15 тысячь дикихъ звѣрôвъ, мѣжь якими начислено 740 жубрôвъ. Якъ звѣсно въ цѣлôй Европѣ нема вже нѣгде жубрôвъ, лише въ литовскихъ борахъ.

— Минувшого року жило въ цѣлôй Нѣмеччинѣ 28 тысячь лѣкарôвъ.

— На 84 мiлiоны населеня Сп. Державъ пôвнôчнои Америки около 840 особъ погибае що року вôдъ удару грому.

— Найдорожшимъ будинкомъ на свѣтѣ буде готель, якій будуе ся въ Ню-Йорку на мѣсци дотеперѣшного готелю „Plaza“. Кошта будовы обчислено на 10 мiлiонôвъ а мѣсце пôдъ него стоить 3 мiлiоны долярôвъ.

— На цѣлôй кули земскôй начислено около 300 чинныхъ вульканôвъ.

— Найбольше стадо козъ мае п. Ч. С. Андердонкъ, богатый фармеръ зъ Ламы, въ Новôмъ Мексику. Стадо числить 20 тысячь штукъ, якй потребують на пасовище 28.000 акрôвъ землѣ.

— Населенє Росiи числило на початку 1902 року 141 мiлiонôвъ душь. Прирôстъ населеня въ послѣдныхъ 20 лѣтахъ рôвнае ся населеню Францiи, яка числила на початку сего року 40 мiлiонôвъ душь. Нѣ оденъ нарôдъ въ Европѣ не може похвалити ся такъ великимъ приростомъ населеня якъ славяньскй племена.

Страйкъ.

I.

Овь тамъ поза мѣсто стоять почорнѣлй,
Чорнй, безъ житя — мовь злй духи.
Не чути гуку, роботы не слѣдно,
Лишь великй плоты довкола нихъ видно,
Що се за будовы? — Се брехи.

Коло нихъ сторожа якъ въ день такъ въ ночи
Ходять довкола — въ ихъ рукахъ стрѣльбы, —
Они готовй кождого убити,
Хтобъ посмѣвъ до брехи сеи ся зблизити,
Що се за люде? — Се „скебы“.

Босове имъ дають за се добру плату,
Щобъ лишь боронили ихъ щастє,
Не жалують грошей, тратять мiлiоны,
Щобъ бивъ робôтникъ предъ ними поклоны,
Що се такого? — Се борба о житє.

Компанiсты прагнуть розбити „юнiю“
Въ той часъ скôнчиласъ бы борба,
Не дають пôдвыжки, — прочь зъ робôтниками,
Бо лишь они хочуть все бути панами,
А робôтникъ що? — Худоба!?

II.

Въ мѣстѣ людей всюды повно
Старыхъ, молодыхъ, усюды рейвахъ,
На лицяхъ ихъ певна надѣя
Якъ скôнчить ся та кровава подѣя,
Що се за лихо? — Се страйкъ.

Въ кождого гадка: Що оно буде?
Чи мы выграемъ добро народу?
Мы будемъ бороть ся хоть до загину.
Не дамо кривдити свою родину.
Чому? Бо хочемъ правду.

Мы хочемъ за нашу працю
Належитй намъ долярѣ,
Бо мы идемо ажь геть пôдъ землю,
Щобъ выживити нашую семю.
Чому? — Бо мы углярѣ.

Мы будемъ ждати поки президентъ
Мічелъ намъ не скаже:
Що намъ надоспѣвъ лучшій день долѣ
Мы правду святу вже выбороли,
Въ чôмъ и Богъ намъ поможе.

В. Ф—ла.

Поклик.

„На долину вода плыве,
Въ долинѣ ся бурить,
Чому-жь мое бѣдне серце
Такъ тяженько тужить?
Выйду неразъ на ґаночокъ,
Дивлю ся въ долину —
О, мôй Боже милостивый
Чей ту не загину?
Хочу жити. И вы брати
Въ щастю проживайте,
Лишь нѣякихъ кураторôвъ
Собѣ не глядайте!
Тажь мы въ вôльнôй Вашинґтона
Земли проживаемъ,
Кураторôвъ, опѣкунôвъ
Нѣякихъ не знаемъ.
„Твердо русссскй“, умно вченй,
Школы добрй мають
Въ вôльнôй земли Вашинґтона
Опѣки шукають.
Тужно имъ ту, дуже тужно
Безъ нагайки жити
Пôшли сейчасъ до бискупôвъ
Русь запропастити.
Братя, любй читателѣ
Добре о тôмъ тямте
Не дайте ся запродати
Й Русь-неньку не дайте.
Бо якъ нашй батьки, дѣды
Купы ся тримали
Тодѣ сильнй, славнй були
И повагу мали.
Приступайте до „Союза“,
Другихъ притягайте,
До »Свободы« часописи
Членôвъ намовляйте.
Божь тамъ найдешь поученя,
Все що дѣесь въ свѣтѣ.
Схаменѣть ся любй братя
Тямте о просвѣтѣ.
Неразъ втратишь два доляры
Нѣгде се не знати,
А »Свободу« кождый тыждень
Будешь нову мати.
Просвѣщайтесь милй братя,
Молю васъ о тое,
Щобы врагôвъ покорити
Во имя святое.
Помагаймо нашимъ борцямъ,
Не кидаймо неньки
И молѣмо ся словами
Тараса Шевченки:
„О, Боже милый Украины
Не дай пропасти въ чужинѣ“

Михаилъ Турковскій
изъ Oil City, Pa.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

Где есть?

Иванъ Обухъ. Мешкавъ: 105 Canal Bank въ Ансонія, Конн. Посылавъ грошѣ вôдъ мене 24. мая 1902 до Марины Обухъ въ Шквѣртнôй, Гладишôвъ, Галичина. Глядаю его въ важнôмъ интересѣ. Хтобы знавъ о нѣмъ або вôнъ самъ, нехай напише на адресу:

Гавріилъ Дзядикъ.
130 Main Str., DERBY, Conn.

130 Main Street DERBY, CONN.

Гавріилъ Дзядикъ,

першій и одинокій рускій аґентъ въ тыхъ околицяхъ и на цѣлый Конектикутъ. Спродае шифкарты на всѣ лiнiи и на найлѣпшй шифы до и зъ всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ компанiчныхъ.

Посылае грошѣ скоро, тапьо и безпечно, бо зложивъ кавцію.

Мае такожь знаменито зарядженую ґросерню, въ котрôй достанете всего, що вамъ треба.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

— Вступайте до братства св. Василія Великого въ Прайсбургъ, Па.! Головный урядъ братства: Анд. Гальчакъ, председатель; Дмит. Ґула, мѣстопредсѣдатель; Юрій Фалатъ, секретарь; Анд. Сысакъ, заступ. секретаря; Гнатъ Сысакъ, касіеръ; Гр. Гавранъ, заст. касіера; Вас. Галенда, капитанъ; Гнатъ Фалатъ, заступ. капитана; Дмит. Фалатъ и Анд. Сысакъ, дозор хорыхъ; Мих. Опрышка, Ф. Фѣреръ и Илько Бохнякъ, дверники. Мітинґи вôдбуваютъ ся въ першу Недѣлю по 15-ôмъ каждого мѣсяци.

—Братство св. Ап. Петра і Павла в Ансоніі, Конн. буде принимати нових членів в місяцю Юнію і Юлію, 1902 р., за половину вступного. Кождий честний а розумний Русин повинен до сего братства приступити, бо се найліпше і найбільше руске братство в тій околиці. Мітинґи відбувають ся кождої послідної Неділі в місяцю, в церковний гали.

Г. Даядик, предс.,
І. Глива, секр.,
Jul3 Анд. Підбережняк, кас.

Не тратьте доброи нагоды, лиш сейчасъ заордеруйте для своихъ померших нагробникъ. Є се послідна честь и даръ, якій можна зложити найдорожшимъ особамъ, що ихъ смерть пôдкосила.

Маємъ рускй желѣзнй хресты, гарнй и досыть великй по 5 доляровъ и дорожшй. Пôшлемъ Вамъ ихъ вразъ изъ золотымъ написомъ о помершôмъ, якого забажаете. Треба тôлько прикрутити до пôдставы и положити на могилѣ. Пишѣть по польски по илюстрованый катальоґъ. Адреса:

NEW YORK CEMETERY MONUMENTAL CO.
1j02 PUNXUTAWNEY, PA

Глухоту

також шум в ушах лічить в найкоротшім часі. За тапу ціну. Пишить сейчас. Всякі поясненя даром. Лічимо навіть слабости, котрі загалі вважають невилічимими. Одинокий заклад сего рода в Америці. Руска клініка St Louis, No,, 2933 Heurietta Str. 15 aug 02

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
3 N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнй папары и повномочія. Jul02

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдной бабки на весѣлю.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнй склянки доливае.
Є цигара, є и гали
На мітинґи, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

...ко А Прокоповичь,
...ъ, готельникъ, и Livery Stable
...я на митінґи и забавы, —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa

ОДИНОКИМЪ
найзручнѣйшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть:
ВАСИЛІЙ САРИЧЬ.
517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.

Онъ вамъ выготовить всякй друкарскй працѣ красно и дешево, яко нихто иншій въ Америцѣ. Онъ друкуе на рускôмъ, словацкôмъ и англицкôмъ языку: статуту, бальовы тикеты и всьо, що тôлько для братствъ и поодинокихъ людей є потребно.

Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St. NEW YORK, N. Y. 1?01

МИХАЙЛО БОСАКЪ,

Посылае грошѣ до краю въ протягу 14 днів.
Продае шифкарты такъ тано якъ и компанія въ Ню Йорку.
Продае тикеты колѣйовй до Ню Йорку.
Продае правдиву крайову паленку и вино.
Мае голсейлъ (wholesale) на всѣ американски трунки.
Задармо потверджуе всякй папери и дае раду, бо есть Нотарь публичный, чоловѣкъ ретельный и честный.
M. BOSAK, Jones Str. OLYPHANT, Pa

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбольшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ, Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побольшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый домъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00 Заряджае нимъ:

Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ БАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ БАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаемо одну з найліпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве викінчене, зреґулювану з письменною ґаранцією на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годиниці. Всім любителям тої класи годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слідуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор. пінки цигарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. цигарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядання і відіслання назад на наш кошт єли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і всі річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ єли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, Ill.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЬ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мôй!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрй ихъ обдерали и туманили, вызискували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить кождый его знакомый) а все, що є въ его гросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВÔНЪ ПÔШЛЕ ВАМЪ ГРОШЪ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужй не розпыхають черева нашою працею.

Юліянъ Копистяньскій
(Julian Kopyscianski)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшй напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвки доскональй, цигара дуже добрй.

Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)
СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДІТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.
Жени при породі дізнають особлившої опіки.
Офіс: 3 N. Shamokin Str., SHAMOKIN, PA. | Телефон Nr. 1673

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Вырабляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.
Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

Велика фабрика циґарôвъ
ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПÔЛКИ
въ Мт. Кармель, Па.

Въ мѣстѣ и околици знають добре сесю фабрику, бо всѣ лишь ту ордерують, а курцѣ-знатоки твердять, що лѣпшихъ циґарôвъ не найдете въ Пенсильвенія.

Впрочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:

CIGAR MANUFACTUR. CO.
17?02 Mt. Carmel, Pa.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованôй цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 12?

Гавріилъ Малинякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN. PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити. | Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: General Office 2333. Night Call 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потребнй рѣчѣ до житя. якъ також можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылае також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способность стати добрымъ лікаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае також свою власну аптику, въ котрôй выробляють ся дуже добрй и помôчнй лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.
оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясеній. Також робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЄМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.
Выпаймае такожъ „керичи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Трометеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя. Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій спосôбъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскй машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣвникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

P. V. OBIECUNAS,
1118 Carson str., Pittsburg, Pa.

Мае банкъ, заложеный въ 1894 р. Продае шифкарты на всѣ корабельнй линіи дуже тано.

Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безпечно.

Мешкае 4 „блоки" вôдъ рускои церкви на „Савт-Сайдъ." — Вже часъ перестати ходити до чужихъ, а попирати свого. — Розмовите ся зъ нимъ по руски.

B. J. Keogh.

Продае всякй напитки темперенційнй, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНЙ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГЙ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЬ
146 Lincoln str.

Робить вôнъ всѣлякй убраня мужескй складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи того не пожалуе.

B. W. Woshner,

Перво-рядный складъ убраня для дѣтей и дорослыхъ, 1306 Carson Str. межь 13 а 14 улицею, S. S. Pittsburg, Pa.

Хто лишь себе и дѣточки
Хоче гарно вбрати,
Той не мусить у жидôвски
Сторы заглядати:
У Войшнера все дешево
„Суты" въ моднôмъ крою —
И вôнъ певно вамъ не скаже:
2?19 „Іерайтъ, дурный тою!"

Одинокій
ПОГРЕБНИКЪ
на парохію руску въ Northampton, Pa. и околицю
M. F. S. Keck.

Тôлько до него удавайте ся, а вôнъ всѣхъ красно и таньо обслужить.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люде, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ неи вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій знова много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ унниверситетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выникаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Професоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю.

Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ

Василь Гричъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ.

Іос. Вейнеръ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належить отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный
Иванъ Пиларъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала великй боли во всѣхъ удахъ, коло ко мене въ боку въ крыжахъ. Страшно терпѣ. Была въ краю всякихъ докторовъ, лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ: але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда пріишла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы засланисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ
Марія Корешъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Но напослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ
Анна Ковачькъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легке дыхаю, нишо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна
Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуетаникь грошь за ренть. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА